บุคลิกภาพประชาธิปไตย
ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์

ของ

สายใจ วอนขอพร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
พฤษภาคม 2546
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

155.2
ส659บ
ล.3

บุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

ของ

สายใจ วอนขอพร

3 ก.ค. 47

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
พฤษภาคม 2546

สายใจ วอนขอพร. (2546), *บุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนาณรงค์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์.

การวิจัยนี้ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อ 1) ศึกษาบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านคารวะธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม และ 2) เปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตโดยรวมและในแต่ละด้าน ตามตัวแปรเพศ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง และแบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 383 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของไลเคิร์ท จำนวน 42 ข้อ โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .90 แบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับกลับคืนมาจำนวน 383 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ่

ผลการวิจัยพบว่า

1. นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านคารวะธรรม ด้านปัญญาธรรม และด้านสามัคคีธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. นิสิตชายและนิสิตหญิงมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคารวะธรรมและด้านปัญญาธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านสามัคคีธรรมไม่แตกต่างกัน

3. นิสิตชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

4. นิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกับนิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ปานกลาง และสูง มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กับนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านคารวะธรรมและด้านปัญญาธรรมไม่แตกต่างกัน

6. นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรมมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมและในแต่ละด้าน แตกต่างกับนิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ- รัฐวิสาหกิจ ค้าขาย และรับจ้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. นิสิตที่ผู้ปกครองเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเผด็จการ แบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป และแบบปล่อยปละละเลย มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

DEMOCRATIC PERSONALITY OF STUDENTS AT SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

AN ABSTRACT

BY

SAIJAI VONKHORPORN

Presented in partial fulfillment of the requirements

for the Master of Education degree in Higher Education

at Srinakharinwirot University

May 2003

Saijai Vonkhorporn, (2003). Democratic Personality of Students at Srinakharinwirot University. Master thesis, M.Ed. (Higher Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assist. Prof. Dr. Achara Whattananarong, Assist. Prof. Dr. Suchada Suthammaraksa

The purposes of this study were 1) to investigate democratic personality of students at Srinakharinwirot University in 3 aspects : respect for others, group spirit, and faith in the method of intelligence and 2) to compare the democratic personality of students classified by gender, class levels, major fields of study, grade point average, parent's occupations and parent's rearing methods. The samples consisted of 383 undergraduate students studying in the second semester of the academic year 2002. The instrument was a five–rating scale questionnaire with 42 questions. The reliability of the instrument was .90. Percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test, a one-way ANOVA, and Scheffe' test were used for data analysis.

The findings were as follows:

1. Democratic personality of students in overall and each aspect were rated at a high level.

2. There was a significant difference at the level of .05 between the democratic personality of male and female students in overall.

3. There was no significant difference between the democratic personality of the students who were in the first year, the second year, the third year and the fourth year of study in overall and each aspect.

4. There was a significant difference at the level of .05 between the democratic personality of the students who studied in Health Sciences and the students who studied in Humanities and Social Sciences, and Sciences and Technology in overall and each aspect.

5. There was no significant difference between the democratic personality of the students whose grade point average (GPA) were low, middle and high level in overall and each aspect.

6. There was a significant difference at the level of .05 between the democratic personality of the students whose parent's occupations were agriculturist and civil servant and government enterprise, businessman, and employee in overall and each aspect.

7. There was no significant difference between the democratic personality of the students whose parent's rearing styles were democratic, dictatorial, over protective and neglect in overall and each aspect.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

บุคลิกภาพประชาธิปไตย
ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ของ
นางสาวสายใจ วอนขอพร

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาภรณ์ หะวานนท์)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2546

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนาณรงค์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาดา สุธรรมรักษ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร. จารุวรรณ สกุลคู)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร. สมสุข ธีระพิจิตร)

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก
ทุนพัฒนาบุคลากร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2545

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนาณรงค์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ ให้คำปรึกษา ให้ความเมตตาและกำลังใจ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.สมสุข ธีระพิจิตร และ อาจารย์ ดร.จารุวรรณ สกุลคู ซึ่งได้กรุณาเสียสละเวลาร่วมเป็นกรรมการสอบและกรุณาตรวจสอบเครื่องมือ ตลอดจนให้คำปรึกษาแนะนำ ที่มีประโยชน์และมีคุณค่าอย่างยิ่ง รวมทั้งให้ความเมตตาและกำลังใจต่อผู้วิจัยเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลัช จงสืบพันธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรวุฒิ ปัดไชสง และ อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา ที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย และขอกราบขอบพระคุณ ดร. อนุสรณ์ สกุลคู ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่ายิ่งต่อผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์จิตติมา เหมกิตติวัฒน์ คุณอารีรัตน์ ณ เชียงใหม่ คุณชูสิทธิ์ วอนขอพร คุณชื่นสิริ วอนขอพร และคุณนัทรี แสงทองศรีกมล ที่มีส่วนช่วยเหลือและสนับสนุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาการอุดมศึกษาทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้ทางวิชาการ ขอขอบคุณคุณศรัณย์รัฐ นิลชาติ ที่ให้คำปรึกษาและแนะนำแก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่น้องชาวอุดมศึกษา ที่มีส่วนให้ความช่วยเหลือในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับ คุณพ่อ คุณแม่ที่ได้อบรม เลี้ยงดู ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนผู้วิจัยในทุกๆ ด้าน ทำให้ผู้วิจัยได้ประสบความสำเร็จทางการศึกษาครั้งนี้

คุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแก่นายแพทย์บุญลือ วอนขอพร และนายโลจนะ วอนขอพร

สายใจ วอนขอพร

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
	ความสำคัญของการวิจัย	5
	ขอบเขตของการวิจัย	5
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	5
	ตัวแปรที่ศึกษา	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
	สมมุติฐานของการวิจัย	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	ความหมายและความสำคัญของประชาธิปไตย	9
	ความหมายของบุคลิกภาพและบุคลิกภาพประชาธิปไตย	12
	คุณลักษณะบุคลิกภาพประชาธิปไตย	15
	ปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย	18
	บุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา	22
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
	งานวิจัยในประเทศไทย	23
	งานวิจัยในต่างประเทศ	25
3	วิธีดำเนินการวิจัย	27
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	27
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	29
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	31
	การจัดกระทำข้อมูล	31
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	31

สารบัญ(ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	33
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	33
	การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	33
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	34
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	57
	วิธีดำเนินการวิจัย	57
	การวิเคราะห์ข้อมูล	57
	สรุปผลการวิจัย	58
	อภิปรายผล	59
	ข้อเสนอแนะ	67
บรรณานุกรม		69
ภาคผนวก		77
	ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม	78
	ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	79
	ภาคผนวก ค คุณภาพเครื่องมือ	84
ประวัติย่อผู้วิจัย		86

บัญชีตาราง

ตาราง หน้า

1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ สาขาวิชา และชั้นปีที่ศึกษา..... 28

2 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรอิสระ..... 34

3 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน..... 36

4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านคารวะธรรมเป็นรายข้อ..... 37

5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านสามัคคีธรรมเป็นรายข้อ..... 39

6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านปัญญาธรรมเป็นรายข้อ..... 41

7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ..... 43

8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา..... 43

9 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา..... 44

10 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน..... 44

11 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง..... 45

12 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามแบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง..... 45

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง หน้า

13 การเปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ 46

14 การเปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา 47

15 การเปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา 48

16 การทดสอบความแตกต่างของบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวม ของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษาเป็นรายคู่ 49

17 การทดสอบความแตกต่างของบุคลิกภาพประชาธิปไตยของ นิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านคารวะธรรม จำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษาเป็นรายคู่ 49

18 การทดสอบความแตกต่างของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านสามัคคีธรรม จำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษาเป็นรายคู่ 50

19 การทดสอบความแตกต่างของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านปัญญาธรรม จำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษาเป็นรายคู่ 50

20 การเปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 51

21 การทดสอบความแตกต่างของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านสามัคคีธรรม จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นรายคู่ 52

22 การเปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง 53

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง หน้า

23 การทดสอบความแตกต่างของบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวม ของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองเป็นรายคู่ 54

24 การทดสอบความแตกต่างของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านคารวะธรรม จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองเป็นรายคู่ 54

25 การทดสอบความแตกต่างของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านสามัคคีธรรม จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองเป็นรายคู่ 55

26 การทดสอบความแตกต่างของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านปัญญาธรรม จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองเป็นรายคู่ 55

27 การเปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามแบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง 56

28 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามบุคลิกภาพประชาธิปไตย 85

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

ประชาธิปไตยเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับคนไทยทุกคน เพราะการดำรงชีวิตตามวิถีทางของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขนั้นเหมาะสมสำหรับประเทศไทย เพราะเป็นรูปแบบการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ (ปรีชา นิพนธ์พิทยา และ สุทิน เนียมพลับ. 2528 : 54) เนื่องจากโลกสมัยใหม่เป็นโลกของการรวมกลุ่ม ลักษณะการทำงานเป็นหมู่คณะต้องอาศัยหลักการประชาธิปไตยเป็นเครื่องตัดสิน สังคมจึงต้องสร้างความเป็นประชาธิปไตยในวิถีชีวิตทุกระดับ สร้างวัฒนธรรมการวิพากษ์และโต้แย้งอย่างมีเหตุผล มีความรับผิดชอบและเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2539 : 23) ดังนั้นการปกครองระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นสิ่งที่ควรปลูกฝัง เพราะมีข้อดีและมีคุณค่าต่อสังคมหลายประการ คือ ระบอบประชาธิปไตยก่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในโอกาสการตัดสินปัญหา มีกติกาและระเบียบวินัย ส่งเสริมการใช้สติปัญญาและการร่วมมือกันในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่กอร์ปด้วยเหตุผล ประชาชนมีเสรีภาพในการพูด แสดงความคิดเห็น การพิมพ์ การชุมนุม การสมาคม การนับถือศาสนา การศึกษาหาความรู้อย่างกว้างขวาง มีการเคารพเสียงส่วนใหญ่ ในขณะเดียวกันก็ไม่ละเลยต่อเสียงส่วนน้อย (Majority Rule and Minority Right) บุคคลแต่ละคนมีสิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในร่างกายและสิทธิในการเลือกถิ่นที่อยู่ อันเป็นสิทธิขั้นมูลฐาน ประชาชนในระบอบประชาธิปไตยเชื่อมั่นในศักยภาพของบุคคลในการแก้ปัญหา มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ใจกว้าง ยุติธรรม และรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นโดยไม่แบ่งวรรณะเผ่าพันธุ์ นอกจากนี้การปกครองระบอบประชาธิปไตย ยังส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองและเชื่อในหลักเหตุผลตามวิธีทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) (สันติ สุขทรัพย์. 2528: 1-2 ; อ้างอิงจาก Michaelis. 1963 : 34-35.)

ประเทศไทยปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยเป็นเวลานานแล้ว แต่อาจไม่สมบูรณ์พอ ปัญหาที่เด่นชัดคือ การที่ประชาชนขาดระเบียบวินัยในตนเอง ใช้สิทธิของตนเองก้าวก่ายสิทธิอันชอบธรรมของผู้อื่น ไม่เคารพในสิทธิหน้าที่ของผู้อื่น และเป็นสังคมที่ไร้วินัย (วาสนา แสงคำ. 2542 : 1) ดังที่ วิชัย ตันศิริ (2536 : คำนำ) กล่าวว่า ระบอบประชาธิปไตยส่วนใหญ่ยังเป็นแต่ในนาม เห็นได้จากการที่ทุกคนใช้สิทธิเสรีภาพอย่างเต็มที่ โดยมิได้คำนึงถึงหน้าที่และความรับผิดชอบที่ตนมีอยู่ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ยังไม่รู้จักและไม่เข้าใจระบอบประชาธิปไตยเพียงพอหรือยังขาดบุคลิกภาพประชาธิปไตยนั่นเอง (ปิ่นประภา บุตรไสว. 2523 : 2) บุคลิกภาพประชาธิปไตย จึงเป็นรูปแบบที่เหมาะสมที่สุดของ

สังคมไทย การมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยนั้นเป็นการดำเนินชีวิตร่วมกัน บุคคลในสังคมไม่ควรมีบุคลิกภาพที่เป็นแบบเผด็จการทั้งในพฤติกรรมและความคิด คือ ไม่เป็นผู้ที่นิยมใช้อำนาจในการแก้ปัญหาใดๆ กล่าวอีกนัยหนึ่งวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยนั้น สอดคล้องอย่างยิ่งกับบุคคลผู้มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย (สุภาพ ปริญญาเสวี และคณะ. 2521 : 102) ทั้งนี้ สาโรช บัวศรี (2520 : 67-68) ได้กล่าวว่าการที่บุคคลได้อยู่รวมกันในสังคมประชาธิปไตย จะต้องมีสัมพันธ์กัน 3 ประการ คือ 1) มีความเคารพกันและกัน คือ คารวะธรรม 2) มีการแบ่งปันกัน คือ สามัคคีธรรม และ 3) มีความเชื่อมั่นในวิถีแห่งปัญญา คือ ปัญญาธรรม

การปกครองระบอบประชาธิปไตยจะมีเสถียรภาพได้จะต้องอาศัย "คน" เป็นสำคัญ เพราะคนคือส่วนที่สำคัญที่สุดของระบบ การที่จะพัฒนาคนให้มีพฤติกรรมทางการเมืองที่ถูกต้องสอดคล้องกับวิถีประชาธิปไตยต้องอาศัยระบบการศึกษา เพราะระบบการศึกษาเป็นระบบกล่อมเกลาทางสังคมและวัฒนธรรม ตามแนวคิดของนักสังคมศาสตร์ กระบวนการกล่อมเกลาประกอบด้วย การกล่อมเกลาจากสถาบันครอบครัว จากสถาบันการศึกษา จากการสังคมกับกลุ่มเพื่อน จากอิทธิพลของสื่อสารมวลชน และจากสำนักงานหรือระบบงาน (ศิริพร กิจเกื้อกูล. 2538 : 3, 18) นอกจากนี้ บรรจง ชูสกุลชาติ (2534 : 7-10) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยมี 2 ปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทั้งทางครอบครัว สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมทางสังคม ทั้งระบบการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม และระบบวิทยาศาสตร์ และสิ่งแวดล้อมทางจิตตานุภาพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเชื่อ ความเห็น ค่านิยมวิถีชีวิตแบบไทยที่มีอิทธิพลให้เยาวชนประพฤติปฏิบัติ หรือเว้นจากการปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ในการประกอบอาชีพเมื่อจบการศึกษาในระบบโรงเรียนแล้ว

สถาบันการศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังแนวคิดและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งหลายฝ่ายเริ่มตระหนักและเห็นความจำเป็นที่จะต้องสร้างให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในวิถีชีวิตที่มีระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งแวดล้อมอันจำเป็น โดยเชื่อว่าระบบการศึกษาจะเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมสู่โลกทัศน์ใหม่ในเรื่องประชาธิปไตย ความเข้าใจในสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเสมอภาคจะปรากฏให้เห็นอย่างมีระบบแบบแผน (ไพโรจน์ โตเทศ. 2537 : 12-13) มหาวิทยาลัยจึงมีบทบาทสำคัญในกระบวนการปลูกฝังค่านิยมและวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษา ซึ่งหมายถึงการกระทำอย่างต่อเนื่องที่จะให้นิสิตนักศึกษามีอิสระที่จะแสดงความคิดเห็น และมีการดำเนินการตามความคิดเห็นในกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาทุกคนมีความเสมอภาคกันภายใต้สถาบันการศึกษานั้นๆ โดยมุ่งหวังให้นิสิตนักศึกษามีค่านิยมและวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยหรือเป็นนักประชาธิปไตย (ดุษณี สุทธิปรียาศรี และ วรรณา ปูรณโชติ. 2540 : 22) ทั้งนี้ การกล่อมเกลาทางการเมืองในมหาวิทยาลัย จะทำให้นิสิตนักศึกษามีบุคลิกภาพทางการเมืองที่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป และกระตุ้นให้นิสิตนักศึกษาเข้าไปมีบทบาททางการเมืองมากกว่าด้วย (ดุษณี สุทธิปรียาศรี และวรรณา ปูรณโชติ. 2540 : 28 อ้างอิงจาก Ross and Sinsawadi. 1974 : 7-8, 72-74)

จากสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันพบว่า นิสิตนักศึกษาไทยมักมีคุณลักษณะที่ขาดความเหมาะสมของการอยู่ในสังคมประชาธิปไตย เช่น มุ่งที่จะแข่งขันและเอาชนะกันในด้านการเรียน ขาดความรับผิดชอบและสำนึกที่พึงมีต่อสังคม มีวิถีการดำเนินชีวิตที่โดดเดี่ยว ไม่นึกถึงผู้อื่น สนใจเรื่องส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม ขาดจุดยืนของความเป็นไทย และขาดระเบียบวินัย (มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ และคณะ. 2543 : 18-19) ในชีวิตจริงของสังคมนิสิตนักศึกษา พบว่า มีการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ เช่น ไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร แย่งกันขึ้นลงรถประจำทาง เล่นกีฬาเป็นทีมไม่ดีเท่ากับเล่นเดี่ยว ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม แต่พูดลับหลัง และเมื่อแข่งกีฬาแพ้กลับชวนทะเลาะวิวาท สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่ต้องการการแก้ไขให้ถูกต้อง โดยนิสิตนักศึกษาควรจะได้แสดงออกเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม (ดุษณี สุทธิปรียาศรี และ วรรณา ปูรณโชติ. 2540 : 129) ปัจจุบันมีแนวโน้มของการพัฒนาประชาธิปไตยให้กับนิสิตนักศึกษามากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับในสองทศวรรษที่ผ่านมา โดยจากรายงานการวิจัย เรื่องกระบวนการปลูกฝังค่านิยมและวิถีชีวิตประชาธิปไตยในสถาบันอุดมศึกษา พบว่านิสิตนักศึกษามีค่านิยมและวิถีประชาธิปไตยในระดับมาก แต่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับน้อย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการไม่พัฒนาประชาธิปไตยของชาติ เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นหน้าที่พื้นฐานของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เพื่อแสดงอำนาจอธิปไตยของปวงชน และจากการศึกษาระดับค่านิยมและวิถีชีวิตประชาธิปไตยด้านคารวะธรรมและด้านสามัคคีธรรม ถึงแม้จะพบว่า มีอยู่ในระดับมาก แต่นิสิตนักศึกษาควรจะได้รับการปลูกฝังให้มีมากขึ้นจนถึงระดับมากที่สุด (ดุษณี สุทธิปรียาศรี และ วรรณา ปูรณโชติ. 2540 : 126-131) ขณะเดียวกันการเรียนการสอนโดยวิธีการบรรยายและบรรยากาศในห้องเรียนที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน ส่งผลต่อการหล่อหลอมบุคลิกภาพและการสร้างลักษณะนิสัยของคนรุ่นใหม่ให้คิดเพื่อตัวเอง ทำเพื่อตัวเอง ฝึกนิสัยให้เห็นแก่ตัว ชิงดี ชิงเด่น มุ่งเรียนรู้ เมื่อจบออกไปจึงมักสร้างปัญหาให้แก่สังคม ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น มีสาเหตุจากบุคคลเหล่านี้ขาดคุณสมบัติพื้นฐาน 5 ประการ คือ ความรู้สึกรับผิดชอบ ความพยายามพึ่งตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์เที่ยงตรง ความสำนึกในความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิตได้ (อรรถวรรฒ นิยะโต. 2536 : 3-4)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่พัฒนามาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ซึ่งเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตบัณฑิตสาขาศึกษาศาสตร์ เพื่อสนองความต้องการของประเทศในขณะนั้น จากการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ.2517 มหาวิทยาลัยได้เปลี่ยนแนวทางการผลิตบัณฑิต โดยเพิ่มการผลิตบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพด้วย ในด้านคุณภาพบัณฑิตนั้น มหาวิทยาลัยมีนโยบายเฉพาะด้านในการผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3 ด้าน คือ ด้านความสามารถ ด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม (ทศพล ขำจิตรสุทธิ. 2540 : 2) จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นโดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า

นิสิตมีความละเอียดรอบคอบน้อย ไม่รู้จักประมาณตนว่ามีความสามารถเพียงใด และไม่มีน้ำใจนักกีฬา (วันวิสา มาศศิริ. 2544 : สัมภาษณ์) นอกจากนี้ นิสิตส่วนใหญ่มักจะเห็นแก่ตัว ต้องการเอาชนะผู้อื่น และสนใจปัญหาและความต้องการของผู้อื่น เพื่อต้องการรู้ความเป็นไปมากกว่าเพื่อจะเข้าไปช่วยเหลือ ไม่ต้องการพูดคุยถึงปัญหาบ้านเมืองและรักษาผลประโยชน์ในทางการเมืองการปกครอง เพราะมุ่งคิดแต่เรื่องของตนเอง และมีนิสิตจำนวนไม่มากที่ช่วยเหลืองานของกลุ่มตั้งแต่ต้นจนจบ (องอาจ ศิลอาภรณ์. 2544 : สัมภาษณ์) ในด้านการทำงานกลุ่ม พบว่า นิสิตปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพันต่อกันค่อนข้างน้อย เพราะเป็นการยากที่นิสิตต่างคณะจะทำงานร่วมกันได้ ส่วนมากไม่ยอมรับผิดมักรับแต่ความชอบ เห็นแก่ตัว ไม่อดทนที่จะรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ไม่รับฟังความคิดของผู้อื่น ไม่เคารพบุคลิกภาพของผู้อื่น และไม่มีน้ำใจที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ (ปิยะมาศ กานใจ. 2544 : สัมภาษณ์) นิสิตขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดการแสดงออกในทางที่ริเริ่มสร้างสรรค์ และไม่ยอมรับความคิดใหม่ๆ (พนัดดา เจนภูริ. 2544 : สัมภาษณ์) ในด้านการแสดงออกต่างๆ พบว่า มีนิสิตจำนวนไม่มากนักที่แสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกอย่างกล้าหาญ นิสิตส่วนใหญ่มักไม่ใช้ทฤษฎีใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา ไม่ให้ความสนใจว่าทำไมจะต้องทำสิ่งนั้น สิ่งนั้นทำได้อย่างไร และตนกำลังทำอะไรอยู่ ไม่ยอมรับความผิดพลาดของตนและไม่มีความซื่อสัตย์สุจริต (ลลิดา ขุนทอง. 2544 : สัมภาษณ์) จากข้อมูลการสัมภาษณ์นิสิตดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒส่วนใหญ่ ขาดองค์ประกอบของผู้มีความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมบุคลิกภาพประชาธิปไตยแก่นิสิต ให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ โดยเป็นผู้ที่มีอุดมการณ์ มีความพร้อม และมีคุณสมบัติที่สนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใน 3 ด้าน คือ ด้านคารวะธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม

2. เพื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามตัวแปรเพศ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง และแบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรฝ่ายต่างๆ รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในการวางแผน การกำหนดจุดมุ่งหมายและกำหนดนโยบายด้านการดำเนินงานจัดหลักสูตร การเรียนการสอน และกิจกรรมทั้งในหลักสูตรและเสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนาและปลูกฝังบุคลิกภาพประชาธิปไตย ให้แก่นิสิตให้เป็นประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒทุกชั้นปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2545 รวมทั้งสิ้น จำนวน 8,975 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

2.1.1 เพศ ได้แก่

2.1.1.1 เพศชาย

2.1.1.2 เพศหญิง

2.1.2 ชั้นปีที่ศึกษา ได้แก่

2.1.2.1 ชั้นปีที่ 1

2.1.2.2 ชั้นปีที่ 2

2.1.2.3 ชั้นปีที่ 3

2.1.2.4 ชั้นปีที่ 4

2.1.3 สาขาวิชาที่ศึกษา ได้แก่

2.1.3.1 สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2.1.3.2 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

2.1.3.3 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2.1.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำแนกเป็น

2.1.4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

2.1.4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง

2.1.4.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

2.1.5 อาชีพของผู้ปกครอง จำแนกเป็น

2.1.5.1 รับราชการและรัฐวิสาหกิจ

2.1.5.2 ค้าขาย

2.1.5.3 รับจ้าง

2.1.5.4 เกษตรกรรม

2.1.6 แบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง จำแนกเป็น

2.1.6.1 การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

2.1.6.2 การเลี้ยงดูแบบเผด็จการ

2.1.6.3 การเลี้ยงดูแบบให้การคุ้มครองมากเกินไป

2.6.1.4 การเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ บุคลิกภาพประชาธิปไตย 3 ด้าน ดังนี้ ด้านคารวะธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะนิสัยและแบบแผนพฤติกรรมภายในและภายนอกที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล โดยแสดงออกอย่างคงที่ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่ต้องใช้เวลา

2. บุคลิกภาพประชาธิปไตย หมายถึง ลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตย โดยมีองค์ประกอบที่เป็นตัวกำหนดวิถีการดำเนินชีวิต ใน 3 ด้าน คือ ด้านคารวะธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม ดังนี้

2.1 ด้านคารวะธรรม หมายถึง การเคารพซึ่งกันและกัน โดยการแสดงออกถึงการอยู่ร่วมกันและปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพทั้งกาย วาจา และความคิด เคารพในความเสมอภาคกันของมนุษย์ ในสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน ในความคิดและการกระทำของผู้อื่น

2.2 ด้านสามัคคีธรรม หมายถึง การแบ่งปันกัน การร่วมมือ และการประสานกัน โดยแสดงออกถึงการให้ความร่วมมือช่วยเหลือ แบ่งปัน ประสานงานซึ่งกันและกัน อาสาทำงานตามความสามารถ ทำงานโดยปรึกษาหารือกับผู้อื่นเสมอ ไม่คิดทำอะไรเพียงคนเดียว โต้เถียงกันด้วยเหตุผล ไม่ถือโกรธกัน ยอมรับนับถือเสียงส่วนใหญ่ และทำตามมติของส่วนรวม

2.3 ด้านปัญญาธรรม หมายถึง การมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา โดยแสดงออกถึงการมีความละเอียด รอบคอบ มีเหตุผล ใช้วิธีการวิทยาศาสตร์ในการทำงานหรือกิจกรรมใดๆ เป็นผู้ที่อยู่ในระเบียบวินัยและเคารพต่อกฎหมายของบ้านเมือง

3. นิสิต หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทุกชั้นปี ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2545

4. ชั้นปีที่ศึกษา หมายถึง ระดับชั้นปีที่นิสิตกำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2545 แบ่งเป็น ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4

5. สาขาวิชาที่ศึกษา หมายถึง ลักษณะของกลุ่มวิชาที่นิสิตศึกษาอยู่ ซึ่งแบ่งตามลักษณะกลุ่มวิชาของทบวงมหาวิทยาลัย แบ่งเป็น 3 สาขาวิชา คือ

5.1 สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะศิลปกรรมศาสตร์

5.2 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะสหเวชศาสตร์ และคณะพลศึกษา

5.3 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ และ คณะวิศวกรรมศาสตร์

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถทางการเรียนของนิสิตที่วัดได้จากคะแนนเฉลี่ยสะสม (Grade Point Average) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 ซึ่งจำแนกเป็น 3 ระดับ คือ

6.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หมายถึง ระดับผลการเรียนที่ต่ำกว่า 2.50

6.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง หมายถึง ระดับผลการเรียนตั้งแต่ 2.51–2.99

6.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง ระดับผลการเรียนที่เท่ากับหรือสูงกว่า 3.00

7. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ที่ให้การเลี้ยงดูและรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการศึกษาของนิสิต

8. อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึง ชนิดของงานที่ผู้ปกครองของนิสิตประกอบการอยู่เป็นอาชีพหลักและนำรายได้มาเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว แบ่งเป็น 5 ประเภท ได้แก่

8.1 รับราชการและรัฐวิสาหกิจ หมายถึง การทำงานรับราชการ ลูกจ้างรัฐบาล และรัฐวิสาหกิจที่ปฏิบัติงานในสังกัดของรัฐบาล

8.2 ค้าขาย หมายถึง การประกอบอาชีพการค้าเป็นของตนเอง

8.3 รับจ้าง หมายถึง การทำงานเป็นลูกจ้างเอกชนหรือบริษัทและรับจ้างอื่นๆ

8.4 เกษตรกรรม หมายถึง การประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ ทำการประมง และเลี้ยงสัตว์

9. แบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง หมายถึง การดูแลและพฤติกรรมการฝึกอบรมบุตร รวมถึงการแสดงออกซึ่งคุณค่า ทัศนคติ ความสนใจ ความเชื่อของบิดา-มารดาหรือผู้เลี้ยงดู ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ในลักษณะดังนี้ (ใจทิพย์ พวงทอง. 2540 : 23)

9.1 การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การที่บิดา-มารดาหรือผู้เลี้ยงดูปฏิบัติต่อบุตรด้วยความยุติธรรม บิดา-มารดาให้ความรู้ ความอบอุ่น มีเหตุผล ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาด้วยตนเองและให้ความร่วมมือกับเด็กตามโอกาสอันควร เมื่อเด็กสามารถทำพฤติกรรมที่ต้องการ บิดามารดาจะให้รางวัลด้วยการยอมรับ การลงโทษจะใช้ก็ต่อเมื่อเด็กตั้งใจที่จะปฏิเสธพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และจะใช้วิธีการลงโทษที่ไม่รุนแรง

9.2 การเลี้ยงดูแบบเผด็จการ หมายถึง การที่บิดา-มารดาหรือผู้เลี้ยงดูใช้กฎหรือระเบียบที่เข้มงวดเพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมที่ต้องการ โดยไม่มีการอธิบายเหตุผลใดๆ ทั้งสิ้น ถ้าเด็กไม่ปฏิบัติตามก็จะลงโทษอย่างรุนแรง แต่ถ้าเด็กปฏิบัติได้ตามที่ต้องการก็จะไม่มีการให้คำชมเชยหรือให้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

9.3 การเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป หมายถึง การปฏิบัติของบิดา-มารดาหรือผู้เลี้ยงดู ทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ไม่ได้ทำในสิ่งที่ตนเองต้องการหรือทำอะไรด้วยตนเอง ถูกควบคุมให้อยู่ในสายตาหรือคุ้มครองป้องกันให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง และมีความรู้สึกว่าตัวเองเป็นเด็กอยู่เสมอ

9.4 การเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การปฏิบัติของบิดา-มารดาหรือผู้เลี้ยงดูที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเองถูกเกลียดชัง ไม่ได้รับการเอาใจใส่ สนับสนุนหรือให้คำแนะนำช่วยเหลือเท่าที่ควร มักใช้วิธีวิจารณ์ ตำหนิ ลงโทษที่ปราศจากเหตุผล ไม่ให้ความสนิทสนมเป็นกันเอง และปล่อยปละละเลยความเป็นอยู่

สมมุติฐานของการวิจัย

1. นิสิตชายและนิสิตหญิงมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกัน
2. นิสิตที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกัน
3. นิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชาต่างกัน มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมและในแต่ละด้าน แตกต่างกัน
4. นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมและในแต่ละด้าน แตกต่างกัน
5. นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมและในแต่ละด้าน แตกต่างกัน
6. นิสิตที่มีแบบการเลี้ยงดูต่างกัน มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมและในแต่ละด้าน แตกต่างกัน

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้ ความหมายและความสำคัญของประชาธิปไตย ความหมายของบุคลิกภาพและบุคลิกภาพประชาธิปไตย คุณลักษณะบุคลิกภาพประชาธิปไตย ปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย บุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพประชาธิปไตย

ความหมายและความสำคัญของประชาธิปไตย

ความหมายของประชาธิปไตย

ประชาธิปไตย ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Democracy ซึ่งมาจากศัพท์ภาษากรีก Demokratia มีรากฐานจากคำว่า "Demos" แปลว่า The people และ "Kratia" แปลว่า Rule เมื่อรวมทั้งสองคำเข้าด้วยกัน แปลว่า การปกครองโดยประชาชน หรือ ประชาชนเป็นผู้ปกครอง ซึ่งมีความหมายเช่นเดียวกับศัพท์ภาษาไทย โดยแยกเป็น 2 คำ คือ "ประชา" หมายถึง ประชาชน กับ "อธิปไตย" หมายถึง อำนาจสูงสุดของแผ่นดิน เมื่อรวมกันหมายถึง การปกครองที่อำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน (ดุษณี สุทธิปรียาศรี และ วรรณา ปูรณโชติ. 2540 : 18)

ซีลส์ (อลงกรณ์ วิศิษฏ์ศิลป์. 2541 : 30 ; อ้างอิงจาก David Sills. 1989 : 112) กล่าวว่า ประชาธิปไตย หมายถึงอำนาจอันชอบธรรมในการปกครอง ที่มาจากความยินยอมพร้อมใจของประชาชน หรือ ได้รับอนุญาตจากประชาชน โดยวิธีการที่เชื่อถือได้ ซึ่งประชาชนรู้จักใช้สิทธิและความมีอยู่แห่งระบบอำนาจนั้น โดยประชาชนต้องรู้จักผิดชอบชั่วดี รู้สิทธิ และความมีอยู่ของอำนาจอันชอบธรรม ประชาธิปไตยจะต้องพิจารณาสองด้าน คือ เป้าหมาย (Ends) หมายถึง การปกครองเพื่อประชาชน มีเป้าหมายเป็นไปเพื่อศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ เสรีภาพ ความเสมอภาค สวัสดิการทั่วไปและความเป็นธรรม กับวิธีการ (Means) หมายถึง การปกครองโดยประชาชน เช่น วิธีการที่ให้ผู้ใหญ่มีสิทธิในการเลือกตั้ง การออกเสียงลงคะแนนเสียงทั่วไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมาย มีองค์การหรือสถาบันทำหน้าที่ในการบริหาร มีศาลที่มีอิสระจากอำนาจอื่น มีเสรีภาพในด้านต่างๆ

พาโดเวอร์ (รัชนี ชัยบุตร. 2526 : 11 ; อ้างอิงจาก Padover. 1963 : 4-5) กล่าวว่า ประชาธิปไตยอาจจำแนกได้เป็น 2 ระบบ คือ ประชาธิปไตยในระบบการเมืองการปกครอง และประชาธิปไตยในระบบการดำเนินชีวิต หรือระบบบุคลิกภาพของคนในสังคม สอดคล้องกับที่เคสเซล (มงคล สุภาษร. 2538 : 17 ; อ้างอิงจาก Kessel. 1970 : 3-4) กล่าวว่า ตามโครงสร้างและเนื้อหาของประชาธิปไตยแล้ว อาจพิจารณาประชาธิปไตยได้ 2 ระดับ คือ ประชาธิปไตยระดับ มหภาค ได้แก่ ประชาธิปไตยในระบบการเมืองการปกครอง รูปแบบของรัฐบาลและรัฐสภา การจัดตั้ง

องค์กรทางการเมือง กฎหมายที่ใช้ในการปกครองประเทศ และประชาธิปไตยในระดับจุลภาค ได้แก่ ประชาธิปไตยในระบบพฤติกรรมหรือการประพฤติปฏิบัติของบุคคล และความสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลในสังคม ซึ่งทั้งสองระดับนี้มีลักษณะที่เกี่ยวพันและเอื้ออำนวยต่อกันอย่างใกล้ชิด

โรดีและคริสตัล (รัชนี ชัยบุตร. 2526 : 11 ; อ้างอิงจาก Rodee and Christal. 1967 : 85) ได้นิยามว่า ประชาธิปไตย หมายถึง ปรัชญาของสังคมมนุษย์ หรือวิถีชีวิตที่ยึดถืออุดมคติและหลักการบางประการที่กำหนดแบบแผนแห่งพฤติกรรมมนุษย์ในสังคมกิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับที่ กระมล ทองธรรมชาติ (2520 : 76) แบ่งประชาธิปไตยออกเป็น 3 ฐานะ คือ

1. ประชาธิปไตยในฐานะอุดมการณ์ เป็นความเชื่อถือ ความยึดมั่นของบุคคลประกอบด้วยหลักการ คือ ความเสมอภาคของบุคคลทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนเสรีภาพที่ทุกคนสามารถทำการต่างๆ ได้ตามความสมัครใจ ตราบเท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น

2. ประชาธิปไตยในฐานะเป็นระบอบการเมืองการปกครอง ที่เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเสมอภาค

3. ประชาธิปไตยในฐานะเป็นวิถีชีวิต เป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การประพฤติปฏิบัติของคนในสังคม ซึ่งในประเด็นนี้ โรดีและคริสตัล (รัชนี ชัยบุตร. 2526 : 12 ; อ้างอิงจาก Rodee and Christal. 1967 : 5) ได้มีความเห็นเพิ่มเติมว่า ประชาธิปไตยในฐานะเป็นวิถีชีวิตของบุคคลในสังคม ก่อให้เกิดบุคลิกภาพประชาธิปไตย กล่าวคือ มีความคิดเป็นของตนเอง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ มีความรับผิดชอบต่อการกระทำ ไม่อคติต่อผู้มีความคิดเห็นแตกต่างจากตน มองโลกในแง่ดี มีศรัทธาและความหวังต่อชีวิต ไม่ยอมอยู่ใต้อิทธิพลของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม และ สนใจในกิจกรรมของสังคม

นักวิชาการไทยและนักการศึกษาไทย (ดุษณี สุทธิปรียาศรี และวรรณา ปูรณโชติ. 2540 : 20 ; อ้างอิงจากกระมล ทองธรรมชาติ. 2519 : 270 - 306 และสาโรช บัวศรี. 2520 : 66 - 68) ได้ให้ความหมายที่กว้างขึ้นว่า ประชาธิปไตยประกอบด้วยองค์สาม คือ

1. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมการณ์หรืออุดมคติ (Ideology) หมายถึง การมีศรัทธาและความเชื่อมั่นในสติปัญญา เหตุผล ความสามารถของมนุษย์ เทอดทูนอิสรภาพและเสรีภาพของมนุษย์

2. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบบการเมืองและการปกครอง (A Form of Government) หมายถึง การถือว่าอำนาจเป็นของประชาชน รัฐบาลเป็นเพียงผู้ได้รับมอบอำนาจให้ทำหน้าที่ปกครองแทนประชาชนเท่านั้น และประชาชนมีโอกาสเปลี่ยนแปลงผู้ใช้อำนาจแทนตนได้โดยการเลือกตั้งที่มีกำหนดวาระ ถือว่า เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน

3. ประชาธิปไตยในฐานะเป็นวิถีชีวิต (A Way of Life) หมายถึง การอยู่ร่วมกัน ปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพทั้งกายและวาจา ไม่ก้าวก่ายสิทธิของผู้อื่น ตลอดจนการใช้สติปัญญาและความเฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหาทั้งมวล

ความสำคัญของประชาธิปไตย

ประชาธิปไตย มีความสำคัญในฐานะที่เป็นแนวคิดและการปฏิบัติที่มุ่งไปสู่ความผาสุกร่วมกันของปวงชน โดยมีเจตนารมณ์ร่วมกันของประชาชนเป็นเครื่องนำทาง เพื่อให้ได้มาซึ่งการมีเสรีภาพทางการเมือง มาตรฐานการครองชีพในระดับที่ดี การให้การศึกษาปลูกฝังและอบรมที่เสริมสร้างบุคลิกภาพของมนุษย์ และการกระจายผลผลิตทางเศรษฐกิจและความมั่นคงไปสู่ชุมชน (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน. 2535 : 142) นอกจากนี้ บีธแธม และ บอยล์ (พฤทธิสาณ ชุมพล. 2541 : 4-8) กล่าวว่า เหตุผลที่ถือว่าประชาธิปไตยมีความสำคัญ คือ 1) ด้านความเสมอภาคทางการเมือง ประชาธิปไตยมุ่งสู่การปฏิบัติของประชาชนทุกคนโดยเท่าเทียมกัน 2) ด้านการสนองความต้องการของประชาชน การปกครองแบบประชาธิปไตย มีโอกาสมากกว่าการปกครองแบบอื่นๆ ในการสนองตอบความต้องการของประชาชน เพราะเมื่อประชาชนมีสิทธิในการกำหนดทิศทางของนโยบายของรัฐบาลมากเท่าใด ก็เป็นไปได้ที่นโยบายจะสะท้อนความห่วงใยและความคาดหวังของประชาชนมากเท่านั้น 3) ด้านพหุนิยม และการประนีประนอมประชาธิปไตยต้องพึ่งการอภิปรายโต้ตอบที่เปิดเผย การชักจูงและประนีประนอม การที่ประชาธิปไตยเน้นการอภิปรายโต้ตอบ ไม่เพียงแต่เป็นการถือว่าความคิดเห็นและผลประโยชน์นั้นมีความแตกต่างในประเด็นนโยบายส่วนมาก แต่ถือด้วยว่าความคิดเห็นที่แตกต่างเหล่านั้นมีสิทธิที่จะได้รับการแสดงออกและการรับฟัง และเมื่อมีการแสดงออกมา ซึ่งความหลากหลายเหล่านั้น วิธีการประชาธิปไตยจัดการกับความแตกต่างในความคิดเห็น โดยการปรึกษาหารือ การชักจูง และการประนีประนอม แทนที่จะใช้การบังคับด้วยกำลังหรือ การแสดงอำนาจ 4) ด้านการประกันเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ประชาธิปไตยให้หลักประกันต่อเสรีภาพขั้นพื้นฐาน การปรึกษาหารืออย่างเปิดเผย ในฐานะวิธีการแสดงออกซึ่งความแตกต่างในสังคม โดยพิทักษ์สิทธิเสรีภาพในการพูดและการแสดงออก เสรีภาพในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น เสรีภาพในการเดินทาง สิทธิที่จะมีความปลอดภัยในชีวิต ซึ่งสิทธิเสรีภาพเหล่านี้เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของระบบ เพราะเปิดโอกาสให้ปัจเจกบุคคลได้พัฒนาตนเองและหมู่คณะ ได้บรรลุซึ่งข้อตัดสินใจที่ดีกว่า เพราะได้รับการทดสอบโดยข้อโต้แย้งและหลักฐานต่างๆ แล้ว และ 5) ด้านการฟื้นฟูสังคม ประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้มีการฟื้นฟูสังคม เนื่องจากประชาธิปไตย จัดให้มีการเลิกล้มนโยบายและการถอดถอนนักการเมืองที่ล้มเหลวหรือพ้นสมัยแล้ว อย่างเป็นปกติวิธีและโดยสันติวิธี ระบอบประชาธิปไตยจึงเอื้อต่อการฟื้นฟูสังคมและการผลัดเปลี่ยนคน ตาม รุ่นอายุ

ความหมายของบุคลิกภาพและบุคลิกภาพประชาธิปไตย

ความหมายของบุคลิกภาพ

บุคลิกภาพของมนุษย์มีความซับซ้อนและมีความแตกต่างไปในแต่ละบุคคล ดังนั้น นักจิตวิทยา นักการศึกษา และนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายหรือนิยามที่สำคัญของคำว่า "บุคลิกภาพ" ไว้แตกต่างกัน ดังนี้

นอลล์ (รัชนี ชัยบุตร. 2526 : 9 ; อ้างอิงจาก Noll. 1957 : 277) ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่า เป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลที่ทำให้บุคคลอื่นวัดได้ว่าเขาเป็นคนอย่างไร ซึ่งหมายถึงผลรวมของนิสัยและพฤติกรรม อันได้แก่ สติปัญญา ความรู้ความสามารถ ทัศนคติ ความสนใจ และปฏิกิริยาต่างๆ ที่แสดงต่อภายนอก สอดคล้องกับที่แมคแคนแนลล์ (McCannell. 1974 : 610) กล่าวว่า บุคลิกภาพหมายถึง คุณลักษณะที่บุคคลคิดและแสดงเป็นแบบแผนของพฤติกรรม เพื่อใช้ในการปรับตัว ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม โดยหมายถึงค่านิยม แรงจูงใจ ทัศนคติ อารมณ์ ความสามารถด้านต่างๆ มโนภาพแห่งตน และเชาว์ปัญญา

ออลพอร์ท (สถิต วงศ์สวรรค์. 2539 : 4 ; อ้างอิงจาก Allport. 1961 : 28) กล่าวว่า บุคลิกภาพคือลักษณะรวมของแต่ละบุคคล ที่เป็นเอกภาพ อันประกอบไปด้วยลักษณะทางกายและจิตใจ ที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมในการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้แต่ละคนแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับที่ มอร์ริส (กันยา สุวรรณแสง. 2533 : 11 ; อ้างอิงจาก Morris. 1979 : 618) และ กิลฟอร์ด (สถิต วงศ์สวรรค์. 2539 : 4 ; อ้างอิงจาก Guildford. 1959 : 7) กล่าวไว้ว่าบุคลิกภาพ คือลักษณะ (Traits) ประจำตัวของบุคคลที่รวมกัน เป็นแบบฉบับเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล และมีความแตกต่างกัน ซึ่งจะทราบได้อย่างชัดเจน โดยการเปรียบเทียบจากการนำเอาเฉพาะลักษณะนิสัยของแต่ละบุคคลที่เป็นลักษณะประจำตัวของแต่ละบุคคลนั้นๆ และลักษณะทั้ง 7 ประการ จะประสานสัมพันธ์เป็นหน่วยเดียวกัน ซึ่งกิลฟอร์ดแบ่งออกเป็น 7 ลักษณะ คือ

1. ด้านความสนใจ (Interests) เป็นความปรารถนาของบุคคลที่มีต่อกิจกรรมต่างๆ
2. ด้านความต้องการ (Needs) เป็นความปรารถนาที่มีอยู่ชั่วชีวิตของมนุษย์
3. ด้านเจตคติ (Attitudes) เป็นความรู้สึกของบุคคล ที่มีต่อบุคคลหรือวัตถุสิ่งของและความคิดเห็นต่างๆ
4. ด้านความถนัดตามธรรมชาติ (Aptitudes) เป็นความสามารถของบุคคลที่จะทำหรือปฏิบัติงานต่างๆ ได้ดีกว่าบุคคลอื่นๆ
5. ด้านสภาพอารมณ์ (Temperament) โดยทั่วไปเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่แสดงออก
6. ด้านสรีรวิทยา (Physiology) เป็นการทำงานของอวัยวะต่างๆ ของร่างกาย

7. ด้านรูปร่างภายนอก (Morphology) เป็นเรื่องโครงสร้างหรือรูปร่างของร่างกาย

กอร์ดอน (บังอร ภูวภิรมย์ขวัญ. 2526 : 3 ; อ้างอิงจาก Gordon. 1963 : 14) และเบอร์นาร์ด (Bernard. 1974 : 110) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า บุคลิกภาพเป็นผลรวมทั้งหมดของท่าทาง รูปร่าง ลักษณะทางกาย พฤติกรรมที่แสดงออก แนวโน้มของการกระทำ ขอบเขตความสามารถ ทั้งที่ซ่อนเร้นและที่แสดงออกมา ให้เห็น และกู๊ด (Good. 1973 : 417) ได้ให้ความหมายใกล้เคียงกันว่า บุคลิกภาพเป็นผลรวมของพันธุกรรมและประสบการณ์ทั้งมวลของมนุษย์

นอกจากนี้ ไอแซงค์ (รัชนี ชัยบุตร. 2526 : 9 ; อ้างอิงจาก Eysenck. 1970 : 253) ยังได้พิจารณาบุคลิกภาพใน 2 มิติ โดยมิติแรกหมายถึง การแสดงตัวและการเก็บตัว ประกอบไปด้วยลักษณะสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมหรือการไม่ร่วมมือ การเข้าสังคมหรือการแยกตัว การเข้าใกล้หรือการหลีกหนี การกระตือรือร้นหรือเฉื่อยชา และมิติที่สอง คือ ลักษณะอารมณ์ ได้แก่ การเป็นคนแข็งแกร่งหรืออ่อนแอ มั่นคง หรือไม่มั่นคง

ส่วนบังอร ภูวภิรมย์ขวัญ (2526 : 3) ให้ความหมายว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะท่าทีการแสดงออก รูปร่างหน้าตา ความรู้สึก และพฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกอย่างคงที่ สำหรับเป็นพฤติกรรมเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลและอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้แต่ต้องใช้เวลา ในอีกทัศนะหนึ่ง เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์ (2526 : 3) ได้ให้ความหมายว่า บุคลิกภาพ คือลักษณะนิสัยที่รวมกันเป็นแบบฉบับเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลและเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคลซึ่งพิจารณาได้จากรูปแบบพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงต่อภายนอก นอกจากนี้ กันยา สุวรรณแสง (2533 : 11) และ สถิต วงศ์สวรรค์ (2539 : 4) สรุปได้สอดคล้องกันว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะโดยรวมของแต่ละบุคคล ทั้งลักษณะภายในและภายนอก ซึ่งมีอิทธิพลต่อผู้ที่พบเห็น

กล่าวโดยสรุป บุคลิกภาพหมายถึง ลักษณะนิสัยและแบบแผนพฤติกรรมภายในและภายนอกที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคล ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้

ความหมายของบุคลิกภาพประชาธิปไตย

ไมเคิลลิส (Michaelis) กล่าวว่า บุคลิกภาพประชาธิปไตย หมายถึงลักษณะนิสัยของผู้ที่มีวิถีประชาธิปไตย โดยเป็นผู้ที่มีรู้จักปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น ให้ความร่วมมือ มีส่วนร่วม รู้จักนำตนเอง รู้จักรับผิดชอบ ใจกว้าง รู้จักห่วงใยผู้อื่น และรู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ (ดุษณี สุทธิปรียาศรี และ วรรณา ปูรณโชติ. 2540 : 19 ; อ้างอิงจาก Michaelis. 1953 : 36-42)

ชูสท์ (ธงชัย ลักคนสุวรรณ์. 2517 : 8 ; อ้างอิงจาก Schutz. 1958 : 28-32) กล่าวว่า บุคลิกภาพประชาธิปไตย หมายถึง การที่บุคคลสามารถที่จะควบคุมผู้อื่นได้และรับการควบคุมจากผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม เป็นผู้นำก็ได้ เป็นผู้ตามก็ได้ และมีมโนภาพเกี่ยวกับตนเองว่าตนเองมีความสามารถและมีความรับผิดชอบ

อีเบนสไตน์ (รัชนี ชัยบุตร. 2526 : 15 ; อ้างอิงจาก Ebenstein. 1962 : 144-149) ให้นิยามว่าบุคลิกภาพประชาธิปไตย คือ ลักษณะของบุคคลที่สามารถกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง มีความมั่นใจในตนเอง มีความรับผิดชอบตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่ตำหนิผู้อื่นเมื่อเขาตัดสินใจผิดพลาด ชอบทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับผู้อื่น มีทัศนคติต่อสตรีว่าเท่าเทียมกับบุรุษ รักเพื่อนมนุษย์ ยอมรับความแตกต่างไปจากตน เช่น ความแตกต่างด้านเชื้อชาติ ผิว ฐานะทางสังคม หรือความคิดเห็น พร้อมที่จะแบ่งปันสิ่งต่างๆ กับผู้อื่น สามารถระบายความก้าวร้าวอันเป็นผลเนื่องมาจากความคับข้องใจไปในทางวิจารณ์เพื่อสร้างสรรค์

ชไนด์แมน (วาสนา แสงคำ. 2542 : 41 ; อ้างอิงจาก Schnideman. 1965: 14-27) ให้ความหมายของบุคลิกภาพประชาธิปไตยว่า หมายถึง ความซื่อสัตย์ มีความอดกลั้น มีความเป็นพลเมืองดี มีความรู้สึกรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง มีความกรุณาปราณี มีความเคารพนับถือ มีความยุติธรรมต่อผู้อื่น

ดาห์ล (รัชนี ชัยบุตร. 2526 : 16 ; อ้างอิงจาก Dahl. 1977 : 120-121) ได้ให้ความหมายของบุคลิกประชาธิปไตย โดยพิจารณาจากพฤติกรรมของบุคคลใน 5 ประเด็น ดังนี้

1. ในด้านที่เกี่ยวข้องกับตัวเอง ผู้มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยเชื่อในคุณค่าและศักดิ์ศรีของตนเอง

2. ในด้านที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ผู้มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยเชื่อในคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้อื่น

3. ในด้านที่เกี่ยวข้องกับผู้มีอำนาจ ผู้มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย เชื่อในความเป็นตัวของตัวเอง พยายามทำตัวออกห่างผู้มีอำนาจ ไม่มุ่งที่จะครอบงำใครหรือยอมให้ใครมาครอบงำ

4. ในด้านที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ผู้มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย จะมีความเปิดเผย พร้อมที่จะยอมรับว่ามีความแตกต่างในชุมชน เต็มใจที่จะให้มีการประนีประนอม และพร้อมที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลง

5. ในด้านที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม ผู้มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย ไม่ผูกพันอยู่กับความเชื่ออย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว มีความโน้มเอียงที่จะแบ่งปันทุกข์สุขกับคนในสังคม มากกว่าที่จะผูกขาดในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ (2524 : 12) ได้เน้นถึงความสำคัญของระบบบุคลิกภาพหรือวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยว่า ถ้าไม่เริ่มประชาธิปไตยในวิถีชีวิตของคนในสังคมแล้ว เราก็ไม่อาจที่จะสร้างประชาธิปไตยสำหรับประเทศชาติได้ ถ้าวิถีชีวิตดำเนินไปตามคัลลองแห่งประชาธิปไตย ระบอบการปกครองของประเทศก็ย่อมใกล้เคียงกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยมากขึ้น และ กระมล ทองธรรมชาติ (2520 : 17) ได้กล่าวสอดคล้องกันว่า วิถีชีวิตหรือระบบบุคลิกภาพของประชาชนเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงระบบการปกครองของประเทศ

สันติ สุขทรัพย์ (2528 : 6) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพประชาธิปไตยว่า หมายถึง

ลักษณะนิสัยของบุคคลที่เกิดจากลักษณะ 3 ประการ คือ การเคารพซึ่งกันและกัน การแบ่งปัน ร่วมมือและประสานกัน และการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา

คุณลักษณะบุคลิกภาพประชาธิปไตย

ธงชัย ลักคนสุวรรณ์ (2517 : 10-13) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบของบุคลิกภาพประชาธิปไตย โดยใช้ทฤษฎีการจัดบุคลิกภาพของไอเซ้งค์ (Eysenck) และทฤษฎีโครงสร้างบุคลิกภาพของกิลฟอร์ด (Guildford) เป็นกรอบความคิดว่า บุคลิกภาพประชาธิปไตย หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่มีองค์ประกอบ 7 ด้าน เช่นเดียวกับความคิดเห็นของปิ่นประภา บุตรไสว (2523 : 46-47) และไพโรจน์ ดารามาศ (2524 : 27-28) สรุปได้ว่า

1. มีความรับผิดชอบ
2. ความมีใจกว้าง
3. การคำนึงถึงผู้อื่น
4. ความมีสามัคคีธรรม
5. ความมีเอกศักดิ์แห่งตน
6. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
7. การเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย

ปัญญา ปุยเปีย (2518 : 8-9) ปิ่นประภา บุตรไสว (2523 : 46-47) ไพโรจน์ ดารามาศ (2524 : 27-28) ได้กำหนดคุณลักษณะบุคลิกภาพประชาธิปไตยไว้เช่นเดียวกับธงชัย ลักคนสุวรรณ์ เพียงแต่เพิ่มลักษณะนิสัยด้านความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง

สาโรช บัวศรี (2520 : 66 – 68) ได้กำหนดคุณลักษณะบุคลิกภาพประชาธิปไตยในลักษณะวิถีชีวิตว่าการที่บุคคลได้อยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยนั้น จะต้องมีการแสดงออกที่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย 3 ประการ คือ

1. มีความเคารพซึ่งกันและกัน คือ คารวะธรรม หมายถึง การให้เกียรติซึ่งกันและกันทั้งทางกาย วาจา และความคิด เคารพในความคิดของผู้อื่น แสดงความคิดเห็นออกมาโดยไม่ล่วงเกินผู้อื่น ให้โอกาสและเคารพความคิดเห็นของทุกคน

2. มีการแบ่งปันร่วมงานกันและประสานงานกัน คือ สามัคคีธรรม หมายถึง การที่บุคคลใดมีความสามารถในด้านใดก็ตาม ก็รับอาสางานไปทำ โดยไม่บ่ายเบี่ยงหรือหลีกเลี่ยง ทุกคนร่วมมือกันและประสานงานกันทำงานตามอัตภาพ โดยทำตามที่ได้ตกลงกันตามแผนที่วางไว้ให้ลุล่วงไปด้วยดี ไม่มีการกลั่นแกล้ง หรือดื้อดึง

3. มีความเชื่อมั่นในวิถีแห่งปัญญา คือ ปัญญาธรรม หมายถึง การร่วมมือกับความสามัคคี ซึ่งรวมไปถึงการได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาปัญญาธรรมเพื่อนำมาใช้ในการร่วมมือกัน

วิสุทธิ์ โพธิแท่น (2524 : 176) สรุปว่าลักษณะที่เรียกว่าวิถีชีวิตประชาธิปไตยมี

ความสำคัญยิ่งต่อการสร้าง พัฒนา และธำรงไว้ซึ่งประเทศประชาธิปไตยที่มีเสถียรภาพและความเจริญก้าวหน้า โดยวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย แบ่งได้เป็น

1. วิถีชีวิตโดยทั่วไปสำหรับระบบการเมืองที่มีเสถียรภาพ ประกอบด้วย

1.1 การเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

1.2 ความรักชาติ

1.3 ความต้องการถึงระบอบการปกครองอย่างใดอย่างหนึ่ง และเข้าใจถึงระบอบการปกครองนั้น

1.4 ประชากรที่มีคุณภาพ

2. วิถีชีวิตเฉพาะประชาธิปไตย ประกอบด้วย

2.1 ความมีเหตุผล

2.2 ความเคารพซึ่งกันและกัน

2.3 การตกลงใจยินยอมจากการโต้เถียง ประนีประนอม และอดกลั้นต่อความคิดเห็นที่แตกต่าง

2.4 การดำเนินชีวิตอย่างเสรีที่เคารพกฎหมายและไม่ถูกแทรกแซงจากรัฐโดยไม่จำเป็น

นอกจากนั้น พจน์ สะเพียรชัย (2524 : 80 - 90) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย ว่าประกอบไปด้วย

1. การเชื่อในหลักเหตุผล
2. บุคคลเกิดมามีสิทธิเท่าเทียมกันตามนัยแห่งกฎหมาย
3. แหล่งของอำนาจทั้งปวง คือประชาชนทั้งหมด
4. โครงสร้างของสังคมลดหลั่นตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และมีการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลตามความเหมาะสม
5. เคารพในสิทธิ์และเอกสิทธิ์ของบุคคล นิยมในหลักการของความเสมอภาค เสรีภาพ และภราดรภาพ
6. มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีอิสระเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และความสามารถในการแก้ปัญหา
7. มีการประสานงานที่ดี ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
8. ผู้นำและผู้ตามในกลุ่มประชุมวางแผนร่วมกัน เพื่อแบ่งงานตามความสามารถและความรับผิดชอบ
9. รู้จักพึ่งตนเอง มีวินัยในตนเอง มีความยุติธรรม มีความรับผิดชอบ มีประสิทธิภาพในการทำงาน ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตนเอง มีอิสระ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แก้ปัญหาด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

10. ฝึกให้พึ่งตนเอง อิสรภาพ การใช้เหตุผล เคารพในสิทธิของผู้อื่น รักษาสิทธิของตนเอง และความยุติธรรม

สุนทร จันทรตรี (2530 : 165-268) กล่าวว่า ลักษณะแห่งประชาธิปไตยประกอบด้วย

1. เป็นคนมีเหตุผล พร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความศรัทธาในตัวผู้อื่น
2. มีน้ำใจเป็นนักกีฬา คือ กล้ายอมรับผิดและพยายามปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น
3. มีความเชื่อมั่นและพึ่งพาตนเอง เชื่อว่าทุกคนมีเกียรติและศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน
4. มีนิสัยชอบสังคม แสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น ทำให้มีแนวคิดกว้างไกลยิ่งขึ้น
5. มีหิริโอตตัปปะ คือ การเกรงกลัวต่อบาป ละอายที่จะกระทำความผิด
6. มีวิจารณญาณสาธารณะ คือ รู้จักรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม
7. เป็นผู้ขยันขันแข็งทางการเมือง เข้าไปร่วมกิจกรรมทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ
8. เป็นนักสู้ คือ การดำเนินการเพื่อสืบทอดอุดมการณ์ประชาธิปไตย โดยใช้หลักการของเหตุผลและสันติวิธี

ทิศนา แขมมณี (2536 : 7) สรุปคุณลักษณะของผู้ที่มีความเป็นประชาธิปไตย ไว้ว่า

1. เคารพในความเป็นบุคคลและการตัดสินใจของผู้อื่น เคารพความสามารถ สติปัญญาและการใช้เหตุผลของผู้อื่น
2. ให้สิทธิเสรีภาพและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ความคิดของเขาในการตัดสินใจ
3. ใจกว้าง รู้จักรับฟังผู้อื่น พิจารณาความคิดของผู้อื่นอย่างเป็นธรรมก่อนตัดสินใจ
4. สามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อส่วนรวม มีขันติธรรม
5. ยึดหลักเหตุผลในการตัดสินใจ
6. รู้จักการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี
7. เป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย

กล่าวโดยสรุป บุคลิกภาพประชาธิปไตย หมายถึง ลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นประชาธิปไตย โดยมีองค์ประกอบที่เป็นตัวกำหนดวิถีชีวิต ซึ่งงานวิจัยนี้จะยึดเป็นแนวทางในการศึกษาดังต่อไปนี้ คือ (1) การเคารพซึ่งกันและกัน (ด้านคารวะธรรม) โดยแสดงออกถึงการเคารพในสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ ในสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน ในความคิดและการกระทำของตนเองและผู้อื่น (2) การแบ่งปันกัน การร่วมมือและประสานงานกัน (ด้านสามัคคีธรรม) โดยแสดงออกถึงการให้ความร่วมมือช่วยเหลือ แบ่งปัน ประสานงานซึ่งกันและกัน อาสารับทำงานตามความสามารถ และทำตามมติของส่วนรวม และ (3) การมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา (ด้านปัญญาธรรม) โดยแสดงออกถึงการมีความละเอียด รอบคอบ มีเหตุผล และใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการทำงานหรือกิจกรรมใดๆ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยในนักศึกษา พบว่า มีปัจจัยต่างๆ ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง และแบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เพศ

ปราณี ฐิติวัฒนา (2517 : 30) กล่าวว่า ในสังคมตะวันออกถือว่าผู้ชายมีลักษณะเป็นผู้นำ เป็นผู้ที่มีลักษณะก้าวร้าว พึ่งตนเอง และตรงไปตรงมา เป็นผู้คุ้มครองความปลอดภัยแก่สตรี เด็ก และคนชรา เป็นผู้ที่กล้าหาญ และเสียสละแก่ผู้อื่น ขณะที่คาดหมายให้ผู้หญิงเป็นผู้ที่มีศีลธรรมและคุณธรรมสูง และเป็นผู้ที่เชื่อฟังและโอนอ่อนผ่อนตามมากกว่าผู้ชาย นอกจากนี้ พวงเพชร สุรัตนกวีกุล และ สุพัตรา เพชรมุณี (2521 : 130) ได้ศึกษาความเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการปลูกฝังความรักชาติ พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปลูกฝังความรักชาติแตกต่างกัน โดยพบว่านักเรียนชายมีความคิดเห็นต่อการปลูกฝังการรักชาติมากกว่านักเรียนหญิง ส่วนสุพจน์ พรหมสุทธิรักษ์ (2526 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสำนึกต่อชาติของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความสำนึกต่อชาติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีความสำนึกต่อชาติสูงกว่านักเรียนชาย

จากเอกสารข้างต้น จะเห็นได้ว่าชายและหญิงมีความแตกต่างกันหลายด้าน ซึ่งนอกเหนือจากสภาพทางกายภาพแล้ว สถานภาพและบทบาททางสังคม ตลอดจนอิทธิพลของวัฒนธรรมในแต่ละสังคมได้มีการกำหนดให้เพศชายและเพศหญิง เรียนรู้และประพฤติปฏิบัติตนตามบทบาทที่แตกต่างกัน (กาญจนา ดำสุวรรณ และนิตยา เสารัมณี. 2524 : 48) ดังนั้น เพศน่าจะมีผลต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิต

ชั้นปีที่ศึกษา

ผู้เรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่สูง ย่อมมีวัยวุฒิและวุฒิภาวะมากกว่าผู้เรียนในระดับชั้นปีที่ต่ำกว่า เนื่องจากมีการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมการเรียนและด้านต่างๆ รวมทั้งค้นพบ วิธีการเรียนรู้ที่จะทำให้ตนเองเกิดความเชื่อมั่นและยอมรับคุณค่าภายในตนเอง (หทัยทิพย์ ภาคอินทรีย์. 2545 : 23) จากผลการวิจัยของดวงนฤมล ประชัญคดี และมาริษศักร์ กัลล์ประวิทธ์ (หทัยทิพย์ ภาคอินทรีย์. 2545 : 23 ; อ้างอิงจาก ดวงนฤมล ประชัญคดี และมาริษศักร์ กัลล์ประวิทธ์. 2530 : 291) เกี่ยวกับคุณภาพและปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพบัณฑิต คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า เมื่อนิสิตอยู่ในชั้นปีที่สูงขึ้นหากมีความพึงพอใจในการเรียนการสอนของคณะฯ ก็จะช่วยให้นิสิตมีความสนใจใฝ่หาความรู้

มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เชื่อมั่นในตนเอง มีความมั่นคงทางอารมณ์ และมีความรับผิดชอบมากขึ้น ในขณะที่อำนวย ชมภูวงศ์ (หทัยทิพย์ ภาคอินทรีย์. 2545 : 24 ; อ้างอิงจาก อำนวย ชมภูวงศ์. 2535 : 69) ได้ศึกษาค่านิยมบางประการของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาในระดับชั้นปีที่แตกต่างกันมีค่านิยมพื้นฐานบางประการรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน โดยพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีค่านิยมพื้นฐานรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีค่านิยมอยู่ในระดับสูง และการศึกษาของนฤมล เถื่อนมา (2539 : 93) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับระดับชั้นปี

ดอสัน และพรีวิท (วัตสันต์ รัตนะ. 2525 : 249 ; อ้างอิงจาก Dawson and Prewit. 1969 : 145) กล่าวว่า การที่นิสิตได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกัน อาจทำให้มีความรู้สึกนึกคิด มีทัศนคติ มีการแสดงออกทางพฤติกรรม หรือบุคลิกภาพแตกต่างกัน ดังนั้น ระดับชั้นปีน่าจะ มีผลต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิต

สาขาวิชาที่ศึกษา

พาณี ปรีชานนท์ และคณะ กล่าวว่า นิสิตที่ศึกษาในแต่ละสาขาวิชา ย่อมมีความแตกต่างในเนื้อหาสาระของวิชาที่เรียนและต่างมีลักษณะเฉพาะของตนเอง สาขาวิชาที่สถาบันอุดมศึกษาเปิดสอน มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของนิสิตนักศึกษามาก (2529 : 200) โดยทั้งนี้ นิสิตนักศึกษาที่เรียนแต่ละสาขาวิชา จะได้รับความรู้และประสบการณ์ทางวิชาการเฉพาะด้านต่างกัน ความแตกต่างของประสบการณ์ทางวิชาการของแต่ละสาขาวิชา จะทำให้นิสิตนักศึกษาต่างสาขาวิชากัน มีบุคลิกภาพและความสนใจต่างกัน ความแตกต่างนี้จะยิ่งมากขึ้นเมื่อศึกษาในชั้นปีที่ สูงขึ้น ตรงกันข้ามกับนิสิตนักศึกษาในสาขาวิชาเดียวกัน จะมีความเหมือนกันมากขึ้น เมื่อศึกษา ในชั้นปีที่สูงขึ้น (พรชุลี อาชวอำรุง. 2525 : 249)

การศึกษาในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน ย่อมทำให้นิสิตมีความแตกต่างในด้านความรู้สึกนึกคิด อุดมการณ์ รสนิยม ค่านิยม บุคลิกภาพ และความต้องการที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้น สาขาวิชาน่าจะมีผลต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิต

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กู๊ด และคนอื่นๆ (Good. 1973 : 7) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ ว่าหมายถึง ความสำเร็จ ความคล่องแคล่ว ความชำนาญในการใช้ทักษะหรือประยุกต์ใช้ความรู้ต่างๆ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้หรือทักษะอันเกิดจากการเรียนรู้ ในวิชาต่างๆ ที่ได้เรียนมาแล้ว ซึ่งได้จากผลทดสอบของผู้สอนหรือผู้รับผิดชอบในการสอน หรือทั้งสองอย่างรวมกัน ทั้งนี้ ริงเนสส์ (Ringness. 1968 : 131) กล่าวว่า ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการเรียนมีแนวโน้มที่จะมีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง ช่วยตัวเองได้เมื่อเผชิญกับภาวะตึงเครียดในที่สุด สามารถปรับตัวได้ และมีสุขภาพจิตที่ดี ส่วนผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะมีความวิตก

กังวล ท้อถอย และมุ่งร้ายต่อผู้อื่น ซึ่งถ้ามีความวิตกกังวลมากๆ จะทำให้มีสุขภาพจิตไม่ดี และพบว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้รับรางวัลในสังคม มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น สอดคล้องกับ มาริษา นาคทับที (2541 : 30) กล่าวว่า ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความรับผิดชอบ มีความสามารถในการบังคับตนเอง มีความเป็นตัวของตัวเอง และปรับตัวได้ดีกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า

จากการศึกษาเอกสารข้างต้น จะเห็นได้ว่าความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับความคิด พฤติกรรม และบุคลิกภาพของผู้เรียน ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน่าจะมีผลต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิต

อาชีพของผู้ปกครอง

ระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล ซึ่งได้แก่ รายได้ของครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพหลักของครอบครัว มีส่วนเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของบุคคล ทำให้บุคคลที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน มีโอกาสได้รับประสบการณ์การเรียนรู้และการอบรมเลี้ยงดูที่ต่างกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลทำให้บุคคลมีค่านิยม ความนึกคิด ทัศนคติ ตลอดจนการแสดงออกของพฤติกรรมแตกต่างกันไป (จุฬาลักษณ์ เรืองณรงค์. 2537 : 26) ดังเช่นการศึกษาของ นภาพร แก้วนิมิตชัย (2539 : 181–182) พบว่า นิสิตที่บิดามีอาชีพต่างกัน มีวัฒนธรรมแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนิสิตที่บิดามีอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีวัฒนธรรมธำรงไทยสูงกว่านิสิตที่บิดามีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว และนิสิตที่บิดามีอาชีพเกษตรกรรมมีวัฒนธรรมศาสนนิยม วัฒนธรรมธำรงไทย และวัฒนธรรมชาตินิยม สูงกว่านิสิตที่บิดามีอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจและอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว

ผู้ที่มีอาชีพแตกต่างกัน ย่อมจะมีความคิดเห็น อุดมการณ์ และมีบุคลิกภาพแตกต่างกันไป ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้ ย่อมถ่ายทอดสู่บุตรหลานหรือผู้ที่อยู่ใต้การปกครอง ดังนั้น อาชีพของผู้ปกครองน่าจะมีผลต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิต

แบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง

ครอบครัว เป็นสถาบันที่ให้การศึกษาพื้นฐานของมนุษย์ในปฐมวัย มีพ่อแม่เป็นอาจารย์สอนประชาธิปไตยคนแรก (เปรื่อง กุมุท. 2518 : 14) ดังนั้น ครอบครัวจึงเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็ก เป็นสถาบันแรกที่สร้างลักษณะนิสัยหรือบุคลิกภาพ ตลอดจนพัฒนาการด้านต่างๆ ซึ่งแต่ละครอบครัวมีวิถีทางในการดำเนินชีวิตเฉพาะตน มีวิธีการอบรมเลี้ยงดู บรรยากาศ และความสัมพันธ์ภายในบ้าน ตลอดจนทัศนคติที่พ่อแม่มีต่อลูกของแต่ละครอบครัวแตกต่างกัน (สมคิด อิสระวัฒน์. 2541 : 2) เด็กทุกคนต้องการความรักอย่างเต็มที่และหวังในความรักอย่างเต็มที่จากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง เพราะความรักเป็นสิ่งแรกและสิ่งเดียวที่

ทำให้เกิดความสุข (ประสพ รัตนากร และคณะ. 2511 : 109) ผลของการเลี้ยงดูแบบให้ความรักจะเป็นรากฐานของความสุขแห่งชีวิต เป็นรากฐานของความเป็นปึกแผ่นแห่งสังคม ของประเทศชาติ และของโลกในที่สุด (ฝน แสงสิงแก้ว และคณะ. 2516 : 66) ครอบครัวจึงมีอิทธิพลโดยตรงต่อการเรียนรู้ รวมทั้งการให้การสนับสนุน และให้ความไว้วางใจ ช่วยแยกแยกทัศนคติและความเชื่อที่ต้องการจะเปลี่ยนแปลง (หทัยทิพย์ ภาคอินทรีย์. 2545 : 28 ; อ้างอิงจาก Skager. 1978 : 93 – 94) ทั้งนี้ การอบรมเลี้ยงดู การสั่งสอน ตลอดจนความเชื่อ เจตคติของบิดามารดาผู้ปกครอง หรือญาติผู้ใหญ่ในครอบครัว มีผลต่อพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็กในทุกๆ ด้าน (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2527 : 133) การอบรมเลี้ยงดูจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อบุคลิกภาพของเด็กเป็นอย่างมาก เพราะการอบรมเลี้ยงดูเด็กนั้น พ่อแม่ผู้ปกครองเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการปลูกฝังให้เด็กได้แสดงความความเห็นและพฤติกรรมต่างๆ ทั้งในด้านความสามารถ ทักษะ ความสนใจ อุปนิสัย อารมณ์ วัฒนธรรมที่ทำให้เด็กมีบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ ถ้าเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมบุคลิกภาพในด้านที่ดี มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของตนเองและต่อสังคม ย่อมมีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ (มาริษา นาคทับที. 2541 : 31)

ดังที่ เฮอร์ลอค (มาริษา นาคทับที. 2541 : 32-35 ; อ้างอิงจาก Hurlock. 1964 : 661) กล่าวว่า บิดามารดาที่ยอมรับเด็กคือ การให้ความรัก ความสนใจ สร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในบ้านและเห็นความสำคัญของเด็ก ทำให้เด็กเป็นคนที่ให้ความร่วมมือ เป็นมิตร มีอารมณ์มั่นคงร่าเริง มีความรับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียร เป็นมิตร ซื่อสัตย์ ระมัดระวังรักษาทรัพย์สมบัติของส่วนรวมเท่าๆ กับของตนเอง มีความตรงไปตรงมาไว้ใจได้ มองตนเองได้อย่างตรงกับความจริง และผลของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย โดยการให้ความรัก ความสนใจ และเห็นความสำคัญของเด็ก จะทำให้เด็กรู้จักรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีเพื่อนมาก เป็นมิตร ซื่อสัตย์ คล่องแคล่ว มีความคิดริเริ่ม พึ่งตนเอง และสามารถเผชิญชีวิตด้วยความมั่นใจ ทั้งนี้จรรจา สุวรรณทัต และดวงเดือน พันธุมนาวิน (2521 : 34) ได้ประมวลผลการวิจัยเรื่องวิธีการ อบรมเลี้ยงดู สรุปว่า วิธีการเลี้ยงดูที่สำคัญ คือ ผู้ปกครองต้องทำให้เด็กรู้สึกว่าตนได้รับความรักความอบอุ่นอย่างพอเพียง ฝึกให้เด็กมีความเป็นตัวของตัวเองตั้งแต่อายุยังน้อย ให้เด็กฝึกการพึ่งตนเองและเป็นอิสระจากผู้ใหญ่ การอบรม ลงโทษ และให้รางวัลเด็กนั้นต้องทำด้วยความมีเหตุผล ไม่ใช้อารมณ์ การควบคุมดูแลเด็กอย่างเข้มงวดนั้น อาจทำให้เด็กมีนิสัยก้าวร้าว เป็นการขัดขวางพัฒนาการทางสังคมที่เหมาะสมตามกาลเทศะด้วย

จากการศึกษาเอกสารข้างต้นจะเห็นได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลในการพัฒนามนุษย์ ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ ดังนั้น แบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองน่าจะมีผลต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิต

บุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

นิสิตนักศึกษาเป็นกลุ่มพลังที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประชาธิปไตย โดยจะเห็นได้จากประสบการณ์การต่อสู้เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยและสร้างความชอบธรรมแก่สังคม แม้บทบาทในการปกครองบ้านเมืองโดยตรง มิใช่ภารกิจของนิสิตนักศึกษา แต่สถาบันอุดมศึกษาต้องเตรียมความพร้อมให้กับนิสิตนักศึกษา สำหรับบทบาทในการปกครองบ้านเมืองและการมีส่วนร่วมในการปกครองบ้านเมืองในอนาคต ภายใต้กระบวนการปลูกฝังวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งดุษณี สุทธิปรียาศรี และวรรณา ปูรณโชติ (2540 : 16, 22) สรุปว่า วิถีชีวิตประชาธิปไตย หมายถึง การอยู่ร่วมกันและปฏิบัติต่อกันในการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) ความเคารพทั้งกายวาจาต่อกันไม่ก้าวก่ายสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎหมายและกฎเกณฑ์ของสังคม (คารวะธรรม) 2) ร่วมกันรับผิดชอบและทำประโยชน์เพื่อความสุขของส่วนรวม (สามัคคีธรรม) และ 3) ใช้สติปัญญาและใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหาทั้งมวล (ปัญญาธรรม) ทั้งนี้ เพื่อให้นิสิตนักศึกษามีคุณสมบัติของนักประชาธิปไตยหรือมีบุคลิกภาพประชาธิปไตย คือ 1) เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน 2) ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น 3) ยึดมั่นในหลักการและเหตุผลเหนือความรู้สึกส่วนตัว 4) ยอมแพ้โดยดุษณีเพื่อผู้อื่นที่มีเหตุผลเหนือกว่า 5) ยอมรับนับถือเสียงส่วนใหญ่ 6) ทำงานโดยอาศัยการปรึกษาหารือกับผู้อื่นเสมอ ไม่คิดทำอะไรเพียงคนเดียว 7) โต้เถียงกันด้วยเหตุผลและไม่ถือโกรธกัน และ 8) เป็นผู้ที่อยู่ในระเบียบวินัยและเคารพต่อกฎหมายบ้านเมือง

ในการศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษานั้น ดุษณี สุทธิปรียาศรี และวรรณา ปูรณโชติ (2540 : 126 – 128) ศึกษาพบว่า นิสิตนักศึกษาในปัจจุบันมีค่านิยมและวิถีชีวิตประชาธิปไตยในระดับปานกลาง แต่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับน้อย และนิสิตนักศึกษาได้รับการปลูกฝังค่านิยมและวิถีชีวิตประชาธิปไตยจากทุกแหล่ง ได้แก่ บ้าน โรงเรียนชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษา สถาบันอุดมศึกษา และสื่อมวลชน โดยได้รับจากโรงเรียนมากกว่าบ้าน และจากสถาบันอุดมศึกษา พอๆ กับสื่อมวลชน และนิสิตนักศึกษามีความเห็นว่ารูปแบบและวิธีการปลูกฝังวิถีชีวิตประชาธิปไตย คือ การฝึกทักษะการทำงานและการอยู่ร่วมกัน รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหา และฝึกทักษะในการทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อสังคม ส่วนปวิณ ชำนิประศาสน์ (2529 : บทคัดย่อ) ศึกษาพบว่า นิสิตปริญญาโทสนับสนุนหลักการที่เป็นประชาธิปไตยมากกว่ามีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย เพศ อายุ สาขาวิชาที่ศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจ ไม่มีอิทธิพลทำให้เกิดความสอดคล้องระหว่างการสนับสนุนในหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย เฉพาะ

อายุเท่านั้น ที่มีอิทธิพลต่อการสนับสนุนหลักการประชาธิปไตย และเฉพาะสาขาวิชาและฐานะทางเศรษฐกิจเท่านั้น ที่มีอิทธิพลต่อการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศไทย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของอาจารย์และนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา พบว่า มีงานวิจัยต่างๆ ดังนี้ ปัญญา ปุยเปีย (2518 : 36-70) ศึกษาบุคลิกภาพประชาธิปไตยของอาจารย์วิทยาลัยครู จำแนกตามเพศ คุณวุฒิ อายุ และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า อาจารย์วิทยาลัยครูมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มอาจารย์ที่มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยสูง มีบุคลิกภาพเด่นในด้านความมีเอกศักดิ์แห่งตน ความใจกว้าง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง แต่มีบุคลิกภาพด้อยในด้านความมีสามัคคีธรรม การเป็นพลเมืองดีในสังคม ความรับผิดชอบและการคำนึงถึงผู้อื่นตามลำดับ ส่วนกลุ่มอาจารย์ที่มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยต่ำนั้น บุคลิกภาพจะต่ำทุกด้าน ในด้านสถานภาพส่วนตัว พบว่า อาจารย์เพศชายและเพศหญิงมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยแตกต่างกัน อาจารย์ที่มีคุณวุฒิสูงมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยแตกต่างกับอาจารย์ที่มีคุณวุฒิต่ำ แต่ความแตกต่างด้านอายุและประสบการณ์การทำงานไม่มีผลต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย นอกจากนี้ ปรีชา ชาติมาลากร (2520 : บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับอุดมการณ์และบุคลิกภาพประชาธิปไตยของอาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยครูในส่วนกลาง พบว่า อาจารย์วิทยาลัยครูในส่วนกลาง มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยแตกต่างกัน แต่มีอุดมการณ์ประชาธิปไตย ไม่แตกต่างกัน ส่วนนักศึกษามีบุคลิกภาพประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน แต่มีอุดมการณ์ประชาธิปไตยแตกต่างกัน และพบว่าเพศมีความสัมพันธ์กับการมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยของอาจารย์และนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ พรพจน์ พรหมสวัสดิ์ (2526 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากับค่านิยมอาวุโสและลักษณะประชาธิปไตยของกรรมการสโมสรนักศึกษาวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง พบว่า ค่านิยมอาวุโสด้านอายุและลักษณะประชาธิปไตยของนักศึกษา มีความสัมพันธ์กันน้อยมากหรือไม่มีเลย ค่านิยมอาวุโสด้านคุณวุฒิกับลักษณะประชาธิปไตยเป็นอิสระหรือความสัมพันธ์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับผลการศึกษาของ สนธยา พลศรี (2525 : บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพประชาธิปไตยของครู ในพื้นที่แทรกซึมของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานีพบว่า วุฒิการศึกษา ระดับชั้นที่สอน มีผลทำให้บุคลิกภาพประชาธิปไตยแตกต่างกัน ส่วนเพศไม่ทำให้บุคลิกภาพประชาธิปไตยแตกต่างกัน ในขณะที่ วัตสันต์ รัตนะ (2525 : บทคัดย่อ) ศึกษาทัศนคติแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาในวิทยาลัย อาชีวศึกษาภาคใต้ พบว่า นักศึกษาระดับ ปวช. และนักศึกษาระดับ ปวส. นัก

ศึกษาชายและ นักศึกษาหญิง นักศึกษาที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาจากโรงเรียนราษฎร์และโรงเรียนรัฐบาล นักศึกษาที่นับถือศาสนาพุทธและไม่นับถือศาสนาพุทธ นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน และนักศึกษาที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน มีทัศนคติแบบประชาธิปไตย ด้านคารวะธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรมไม่แตกต่างกัน ส่วนนักศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษาภาคใต้ทั้งสี่สถาบันมีทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านคารวะธรรมและด้านปัญญาธรรมไม่แตกต่างกัน แต่มีด้านสามัคคีธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ มนูญ รูปขจร (2526 : บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางสังคมของสมาชิกรัฐสภากับอุดมการณ์ประชาธิปไตย พบว่า อายุกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ส่วนระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับอุดมการณ์ประชาธิปไตย ในขณะที่ โกวิทย์ พวงงาม (2528 : บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพประชาธิปไตยของคณะกรรมการสภาตำบลในพื้นที่ยากจน ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอฉวางและอำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช จากการศึกษาบุคลิกภาพในแต่ละด้าน ปรากฏว่า บุคลิกภาพด้านความรับผิดชอบ ความมีใจกว้าง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการคำนึงถึงผู้อื่น ความคิดริเริ่ม และความมีเอกศักดิ์แห่งตนอยู่ในระดับปานกลาง และการุณย์ วัฒโนภาส (2535 : 1) ศึกษาเรื่องทัศนคติทางการเมืองของนายอำเภอพบว่า นายอำเภอมีทัศนคติการเมืองแบบประชาธิปไตยปานกลางค่อนข้างสูง ในความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่างๆ กับทัศนคติการเมืองแบบประชาธิปไตย พบว่า ตัวแปรอายุ อายุราชการ ระดับตำแหน่ง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา อาชีพของบิดา และการศึกษาของบิดา ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

สำหรับผลงานวิจัยของ ศิริวรรณ ทินวงศ์ (2532 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวนักเรียนโรงเรียนมัธยม พบว่า ครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับล่าง บิดามารดาและผู้ปกครองจะมีบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยม และจะกล่อมเกลาพฤติกรรมและทัศนคติแบบอำนาจนิยมให้กับบุตรของตน ส่วนครอบครัวของนักเรียนที่มีระดับชั้นกลางขึ้นไป บิดามารดาและผู้ปกครองจะมีบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมค่อนข้างสูง ในขณะที่บุตรกลับมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยมากขึ้น และครอบครัวระดับล่างใช้รูปแบบการอบรมขัดเกลาที่เข้มงวด ลงโทษรุนแรง และปล่อยปละละเลยในการควบคุมพฤติกรรมบุตรมากกว่าครอบครัวระดับชั้นกลางขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับ นพดล สำเภาเงิน (2525 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุดมการณ์ประชาธิปไตยของประชาชนชนบทในประเทศไทย ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัด

เพชรบุรีพบว่า ประชากรที่ได้รับการศึกษาสูงมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยมากกว่าประชากรที่มีการศึกษาต่ำ และประชากรเพศชายมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยมากกว่าเพศหญิง

ส่วน ปวิณ ชำนิประศาสน์ (2529 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณีนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี 2529 พบว่า นิสิตปริญญาโทสนับสนุนหลักการที่เป็นประชาธิปไตยมากกว่ามีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย เพศ อายุ สาขาวิชาที่เรียน และฐานะทางเศรษฐกิจ ไม่มีอิทธิพลทำให้เกิดความสอดคล้องระหว่างการสนับสนุนในหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติที่เป็นประชาธิปไตย เฉพาะอายุเท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อการสนับสนุนหลักการประชาธิปไตย และเฉพาะสาขาวิชาและฐานะทางเศรษฐกิจเท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อการมีการประพฤติที่เป็นประชาธิปไตย เช่นเดียวกับ สมพงษ์ ใหม่วิจิตร (2529 : 1-2) ที่ศึกษาเรื่อง ทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย พบว่า ระดับชั้นเรียนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1-2 มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับต่ำ ส่วนชั้นปีที่ 3-5 มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับสูง ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดากับทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยพบว่า นักเรียนนายร้อยที่บิดามีอาชีพเป็นทหาร-ตำรวจ จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยต่ำ ส่วนนักเรียนนายร้อยที่บิดามีอาชีพเป็นเกษตรกร จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่า ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดากับทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน เช่นเดียวกับความสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชาที่ศึกษากับทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย

งานวิจัยในต่างประเทศ

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพประชาธิปไตยในต่างประเทศ ปรากฏว่า ผลงานวิจัยของ มิลแบรธ และคนอื่นๆ (ศิริพร กิจเกื้อกูล. 2538 : 26 ; อ้างอิงจาก Milbrath and others. 1977 : 77) ศึกษาพบว่า ความแตกต่างระหว่างเพศไม่มีความสัมพันธ์อย่างเด่นชัดกับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง โดยทั่วไปเพศหญิงจะเกี่ยวข้องกับการเมืองในระดับต่ำกว่าเพศชาย ขณะที่ ไฟร์ดแมน (มงคล สุภาษร. 2538 : 27 ; อ้างอิงจาก Friedman. 1973 : 2717) ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมด้านประชาธิปไตย โดยได้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนในประเทศสวีเดน พบว่า เด็กที่โตกว่าจะมีโอกาสรับรู้และเรียนรู้การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมากกว่าและดีกว่าเด็กเล็ก และพบว่า บ้านและโรงเรียนมีส่วนในการสนับสนุนให้เด็กมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้มาก ผลการศึกษาของสุจิต บุญบงการ (ชฎาภา ฉันทกุล. 2540 : 71 ; อ้างอิงจาก Sucjit Bunbongkarn. 1969 : 164-187) ซึ่งได้ทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก ณ มหาวิทยาลัยทัฟท์ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติทางการเมืองของนิสิต 3 กลุ่ม คือ นิสิตที่ศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์และ

เทคนิค นิสิตที่ศึกษาด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และนิสิตที่ศึกษาทางรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ พบว่า นิสิตที่ศึกษาด้านรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มีความสนใจและมีส่วนร่วมทางการเมือง มากกว่านิสิตที่ศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคนิค และนิสิตที่ศึกษาด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สำหรับงานวิจัยของ มัสเซียลัส (ศิริพร กิจเกื้อกูล. 2538 : 25 ; อ้างอิงจาก Massialas. 1969 : 105) ซึ่งได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีและกระบวนการสังคมประกิตทางการเมืองพบว่า ปัจจัยต่างๆ ที่มีบทบาทต่อการฝึกอบรมความเป็นพลเมืองดีและความเข้าใจทางการเมืองได้แก่ บทบาทของครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถานศึกษา หนังสือและตำรา สรุปได้ดังนี้

1. บทบาทของครอบครัว ผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจสูงและมีบทบาททางการเมืองจะเรียนรู้ทางการเมืองได้ดี ส่วนการเลี้ยงดูอย่างเคร่งครัด มีผลต่อความไม่พอใจและทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเมือง

2. บทบาทของกลุ่มเพื่อน ผู้ที่มาจากสังคมแบบเดียวกันมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบเดียวกัน เด็กผู้ชายได้รับอิทธิพลของความเป็นพลเมืองดีจากเพื่อนที่ชำนาญการเล่นกีฬาในกลุ่มเดียวกัน ส่วนเด็กผู้หญิงได้รับอิทธิพลจากผู้นำทางกิจกรรมกลุ่ม

3. บทบาทของสถานศึกษา การสอนในสถานศึกษามีผลต่อความรู้ความสามารถของบุคคล ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามเนื้อหาวิชาและวิธีการสอนที่เกี่ยวข้องกัน ผู้เรียนในแต่ละระดับมีความสนใจในการเรียนรู้แตกต่างกันขึ้นอยู่กับวิชาที่สอน ผู้สอนในแต่ละวิชา สถานที่เรียนและสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการเรียนรู้ทางการเมือง

4. บทบาทของหนังสือและตำรา พบว่า ตำราเรียนไม่ได้กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความศรัทธาต่อวิธีการประชาธิปไตย ไม่ส่งเสริมการวิเคราะห์สังคมและไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางค่านิยมในสังคม รวมทั้งมีเนื้อหาที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคม แต่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสน มองโลกในแง่ร้าย

5. การศึกษาตัวแปรด้านเพศ พบว่า เพศชายสามารถเรียนรู้ทางการเมืองได้เร็วกว่าเพศหญิง แต่เพศหญิงรับรู้การเมืองในรูปตัวบุคคลมากกว่าเป็นสถาบัน และมีความเคารพเชื่อฟังกฎหมายมากกว่าเพศชาย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามตัวแปรเพศ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง และวิธีการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ คือ การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดกระทำข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทุกชั้นปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2545 รวมทั้งสิ้นจำนวน 8,975 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทุกชั้นปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2545 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของยามาเน (Yamane. 1967 : 886 - 887) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ทั้งหมด 383 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตาม เพศ สาขาวิชาที่ศึกษาและชั้นปีที่ศึกษา ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ สาขาวิชา และชั้นปีที่ศึกษา

สาขาวิชาที่ศึกษา	ชั้นปีที่ศึกษา	จำนวนประชากร			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง			รวม
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	1	414	952	1,366	18	40	58	188
	2	308	844	1,152	13	36	49	
	3	302	683	985	13	29	42	
	4	304	603	907	13	26	39	
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	1	255	309	564	11	13	24	90
	2	215	275	490	9	12	21	
	3	219	282	501	9	12	21	
	4	273	279	552	12	12	24	
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	1	318	377	695	14	16	30	105
	2	292	336	628	13	14	27	
	3	314	277	591	13	12	25	
	4	281	263	544	12	11	23	
รวม		3,495	5,480	8,975	149	234	383	383

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ (Checklist) โดยสอบถามเกี่ยวกับเพศ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง และแบบการเลี้ยงดู

ตอนที่ 2 แบบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับแบบไลเคิร์ท (Likert's Scale) โดยสอบถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพประชาธิปไตย 3 ด้าน คือด้านคารวะธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม มีลักษณะทั้งทางบวกและทางลบ คือ ด้านคารวะธรรม จำนวน 14 ข้อ มีข้อคำถามทางลบ 4 ข้อ คือ ข้อ 4, 6, 12, 13 ด้านสามัคคีธรรม จำนวน 14 ข้อ มีข้อคำถามทางลบ 4 ข้อ คือ ข้อ 2, 4, 11, 13 และด้านปัญญาธรรม จำนวน 14 ข้อ มีข้อคำถามทางลบ 1 ข้อ คือ ข้อ 6 ส่วนข้อคำถามอื่นๆ มีลักษณะเป็นข้อคำถามทางบวก รวมจำนวนทั้งสิ้น 42 ข้อ โดยผู้วิจัยกำหนดการให้คะแนน 5 ระดับ คือ

		ข้อคำถามทางบวก	ข้อคำถามทางลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง / กระทำเป็นประจำ	คะแนน	5	1
เห็นด้วยมาก / กระทำบ่อยครั้ง	คะแนน	4	2
ไม่แน่ใจ / กระทำเป็นบางครั้ง	คะแนน	3	3
ไม่เห็นด้วย / กระทำนานๆ ครั้ง	คะแนน	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง / กระทำน้อยครั้งที่สุด	คะแนน	1	5

สำหรับเกณฑ์การแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนน้ำหนักคำตอบในแบบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย ตอนที่ 2 ผู้วิจัยกำหนด ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.50 ถึง 5.00 หมายความว่า นิสิตมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50 ถึง 3.49 หมายความว่า นิสิตมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 ถึง 2.49 หมายความว่า นิสิตมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยอยู่ในระดับน้อย

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพประชาธิปไตย เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตและเป็นข้อมูลพื้นฐานของเนื้อหาในแบบสอบถาม

2. ศึกษาแบบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตยจากงานวิจัยของธงชัย ลักคนสุวรรณ์ (2517 : 32-42) และ ปัญญา ปุยเปีย (2518: 44–47) และสร้างแบบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ข้อคำถาม 42 ข้อ ประกอบด้วยด้านคารวะธรรม 14 ข้อ ด้านสามัคคีธรรม 14 ข้อ และด้านปัญญาธรรม 14 ข้อ

3. นำแบบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตยที่ได้พัฒนาปรับปรุงแล้วเสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องในด้านภาษาและความถูกต้องของเนื้อหา

4. นำแบบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตยที่แก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน (ภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงพินิจของเนื้อหา

5. นำแบบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตยที่ปรับปรุงตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะนำเสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง

6. นำแบบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตยที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (try-out) กับนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 50 คน เพื่อวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดเป็นรายข้อ โดยวิธีการหาค่าร้อยละ 25 ของกลุ่มสูงและร้อยละ 25 ของกลุ่มต่ำ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 85) จากนั้นใช้การทดสอบค่าที (t – test) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าที มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือค่าที ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไปไว้เป็นข้อคำถามในแบบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย (ภาคผนวก ค) สำหรับข้อคำถามที่มีค่าที ต่ำกว่า 1.75 ผู้วิจัยได้นำปรับปรุงแก้ไข และเสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง

7. นำแบบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตยที่มีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (α - Coefficient) แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .90

8. เสนอแบบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย (ภาคผนวก ข) ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขต่อประธานและกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบ และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงคณบดีทุกคณะ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

2. ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของคณะฯ ในการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามและนัดหมายกำหนดวัน เวลา ที่จะมารับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่ได้ข้อมูลครบถ้วน เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ทางสถิติ

การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลโดยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา ตรวจสอบความสมบูรณ์และให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วนำข้อมูลมาจัดระบบ เพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ แบบสอบถามที่ส่งไป ได้รับคืนและมีความสมบูรณ์มีจำนวนทั้งสิ้น 383 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง โดยการหาค่าร้อยละ

2. ตามความมุ่งหมายข้อที่ 1 เพื่อศึกษาบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. ตามความมุ่งหมายข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามตัวแปรเพศ ใช้การทดสอบค่าที ส่วนตัวแปรชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง และแบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ในกรณีที่พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Test) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2540 : 321)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อ (Item Analysis) โดยทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) (Ferguson. 1981 : 180)

2.2 การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1970 : 161)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบค่าที ส่วนการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มขึ้นไป ใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบหาความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ่

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

SD แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

t แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution

F แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - distribution

df แทน ระดับชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)

SS แทน ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)

MS แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)

p แทน ความน่าจะเป็นที่สถิติที่ใช้ทดสอบจะตกอยู่ในช่วงปฏิเสธสมมติฐาน

* แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง โดยการหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การศึกษาบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านคารวะธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตย จำแนกตามตัวแปรเพศ โดยใช้การทดสอบค่าที ส่วนตัวแปรชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง และแบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	155	40.5
	หญิง	228	59.5
	รวม	383	100.0
ชั้นปีที่ศึกษา	ชั้นปีที่ 1	112	29.3
	ชั้นปีที่ 2	97	25.3
	ชั้นปีที่ 3	89	23.2
	ชั้นปีที่ 4	85	22.2
	รวม	383	100.0
สาขาวิชาที่ศึกษา	มนุษยศาสตร์ – สังคมศาสตร์	188	49.1
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	91	23.7
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	104	27.2
	รวม	383	100.0
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	สูง	132	34.4
	ปานกลาง	160	41.8
	ต่ำ	91	23.8
	รวม	383	100.0
อาชีพของผู้ปกครอง	รับราชการและรัฐวิสาหกิจ	136	35.5
	ค้าขาย	152	39.7
	รับจ้าง	62	16.2
	เกษตรกรรม	33	8.6
	รวม	383	100.0
แบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง	แบบประชาธิปไตย	290	75.7
	แบบเผด็จการ	11	2.9
	แบบให้การคุ้มครองมากเกินไป	75	19.6
	แบบปล่อยปละละเลย	7	1.8
	รวม	383	100.0

จากตาราง 2 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 383 คน จำแนกเป็นนิสิตชาย จำนวน 155 คน (ร้อยละ 40.5) และนิสิตหญิงจำนวน 228 คน (ร้อยละ 59.5) ประกอบด้วยนิสิตชั้นปีที่ 1 จำนวน 112 คน (ร้อยละ 29.3) รองลงมา คือ นิสิตชั้นปีที่ 2 จำนวน 97 คน (ร้อยละ 25.3) นิสิตชั้นปีที่ 3 จำนวน 89 คน (ร้อยละ 23.2) และนิสิตชั้นปีที่ 4 จำนวน 85 คน (ร้อยละ 22.2) และเป็นนิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชามนุษยศาสตร์–สังคมศาสตร์ จำนวน 188 คน (ร้อยละ 49.1) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 104 คน (ร้อยละ 27.2) และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 91 คน (ร้อยละ 23.7) กลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง จำนวน 160 คน (ร้อยละ 41.8) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จำนวน 132 คน (ร้อยละ 34.4) และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำนวน 91 คน (ร้อยละ 23.8) กลุ่มตัวอย่างมีผู้ปกครองที่มีอาชีพค้าขาย จำนวน 152 คน (ร้อยละ 39.7) รองลงมา คือ อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 136 คน (ร้อยละ 35.5) อาชีพรับจ้าง จำนวน 62 คน (ร้อยละ 16.2) และอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 33 คน (ร้อยละ 8.6) แบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็นการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จำนวน 290 คน (ร้อยละ 75.7) รองลงมา คือ การเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป จำนวน 75 คน (ร้อยละ 19.6) การเลี้ยงดูแบบเผด็จการ จำนวน 11 คน (ร้อยละ 2.9) และการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย จำนวน 7 คน (ร้อยละ 1.8)

ตอนที่ 2 การศึกษาบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านคารวะธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตาราง 3 - 12

ตาราง 3 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน

บุคลิกภาพประชาธิปไตย	n = 383		ระดับ
	$\bar{X}$	SD	
ด้านคารวะธรรม	3.54	0.36	มาก
ด้านสามัคคีธรรม	3.67	0.35	มาก
ด้านปัญญาธรรม	3.69	0.47	มาก
รวม	3.64	0.32	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่า นิสิตมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.64, SD = 0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก

ตาราง 4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านคารวะธรรมเป็นรายข้อ

ด้านคารวะธรรม	n = 383		ระดับ
	$\bar{X}$	SD	
1. ข้าพเจ้าไม่เคยก้าวก่ายสิทธิส่วนตัวของผู้อื่น	3.61	1.01	มาก
2. เมื่อข้าพเจ้าตั้งใจจะทำสิ่งใด มีความคิดอย่างไรหรือเชื่อในสิ่งใด ข้าพเจ้าก็จะทำสิ่งนั้น มีความคิดอย่างนั้นหรือเชื่อมั่นในสิ่งนั้น โดยไม่เปลี่ยนแปลงง่ายๆ ถ้าไม่มีเหตุผลที่ดีกว่าจริงๆ	3.93	0.82	มาก
3. ข้าพเจ้าไม่โกรธเมื่อถูกวิจารณ์เกี่ยวกับความประพฤติ ผลการปฏิบัติงานของข้าพเจ้าหรือเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับตัวข้าพเจ้า	3.57	0.84	มาก
4. ข้าพเจ้าคิดว่าไม่ควรให้สิทธิเสมอภาคแก่คนทุกคน	1.84	1.10	น้อย
5. ข้าพเจ้าไม่เคยดูถูกผู้อื่น ไม่ว่าเขาจะมีฐานะหรือการศึกษาในระดับใด มีเชื้อชาติใด มีชาติกำเนิดอย่างไร อยู่ในสภาพแวดล้อมเช่นใด มีอาชีพอะไร นับถือศาสนาอะไร	3.84	1.20	มาก
6. ข้าพเจ้าไม่ต้องการให้ใครมาวิจารณ์ผลงานของข้าพเจ้า	2.71	1.00	ปานกลาง
7. บุคคลทุกคนควรจะได้มีโอกาสพูดหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของตนออกมาอย่างอิสระ	4.44	0.75	มาก
8. ข้าพเจ้าเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้แสดงความคิดเห็นด้านการเมืองการปกครองของประเทศที่แตกต่างออกไป	4.25	0.74	มาก
9. ข้าพเจ้ายอมรับความคิดหรือแนวทางการแก้ปัญหาแบบแปลกใหม่	4.24	0.67	มาก
10. ข้าพเจ้ารับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากความคิดเห็นของข้าพเจ้า	4.31	0.63	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้านคารวะธรรม	n = 383		ระดับ
	$\bar{X}$	SD	
11. ข้าพเจ้าเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แม้เขาจะมีคุณวุฒิหรือวัยวุฒิน้อยกว่าข้าพเจ้า หากเป็นความคิดที่ดี	4.36	0.69	มาก
12. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าแนวความคิดหรือผลงานของผู้อื่น ไม่น่าสนใจหรือมีคุณค่าเท่ากับแนวความคิดและผลงานของข้าพเจ้า	2.31	1.05	น้อย
13. ในการประชุมแต่ละครั้ง ข้าพเจ้าไม่ยอมให้บุคคลใดแสดงความคิดเห็นหรืออภิปราย หากไม่ตรงประเด็นกับเรื่องที่กำลังประชุม	2.23	1.16	น้อย
14. แม้จะต้องทำงานร่วมกับผู้ไม่มีประสบการณ์ ข้าพเจ้าเคารพความคิดและการตัดสินใจของเขา	4.00	0.83	มาก
รวม	3.71	0.34	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านคารวะธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.71, SD = 0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ข้อ 4 ข้าพเจ้าคิดว่าไม่ควรให้สิทธิเสมอภาคแก่คนทุกคน ($\bar{X}$ = 1.84, SD = 1.10) ข้อ 12 ข้าพเจ้ารู้สึกว่าแนวความคิดหรือผลงานของผู้อื่น ไม่น่าสนใจหรือมีคุณค่าเท่ากับแนวความคิดและผลงานของข้าพเจ้า ($\bar{X}$ = 2.31, SD = 1.05) และข้อ 13 ในการประชุมแต่ละครั้ง ข้าพเจ้าไม่ยอมให้บุคคลใดแสดงความคิดเห็นหรืออภิปรายหากไม่ตรงประเด็นกับเรื่องที่กำลังประชุม ($\bar{X}$ = 2.23, SD = 1.16) สำหรับข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ข้อ 6 ข้าพเจ้าไม่ต้องการให้ใครมาวิจารณ์ผลงานของข้าพเจ้า ($\bar{X}$ = 2.71, SD = 1.00) ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก

ตาราง 5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านสามัคคีธรรม เป็นรายข้อ

ด้านสามัคคีธรรม	n = 383		ระดับ
	$\bar{X}$	SD	
1. ข้าพเจ้าพอใจที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.23	0.78	มาก
2. ข้าพเจ้าคิดว่าไม่จำเป็นต้องให้ความร่วมมือในการทำงาน หากงานที่ได้รับมอบหมายไม่ตรงกับความชอบและความถนัด	2.30	1.07	น้อย
3. ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่างๆ ทางสังคมที่ข้าพเจ้ามีสิทธิ มีโอกาส หรือมีความสามารถที่จะทำได้	3.87	0.84	มาก
4. ข้าพเจ้าคิดว่าไม่ควรสนใจปัญหาของผู้ใดตราบใดที่เรายังแก้ปัญหาของตนเองไม่เรียบร้อย	2.91	1.12	ปานกลาง
5. ข้าพเจ้าให้ความช่วยเหลือบุคคลที่ประสบความทุกข์ยากทุกครั้ง เท่าที่มีโอกาสและความสามารถที่จะช่วยเหลือได้	3.95	0.78	มาก
6. ข้าพเจ้าคิดว่าคนเราควรมีน้ำใจให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	4.58	0.62	มาก
7. เมื่อเกี่ยวข้องกับผู้อื่น ข้าพเจ้าไม่เคยรับผลประโยชน์จากเขาฝ่ายเดียว แต่ได้ให้สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่เขาผู้นั้นด้วยเสมอ	3.94	0.80	มาก
8. เมื่อเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ต่างๆ ข้าพเจ้ามักยอมให้ผู้อื่นมีโอกาสที่จะได้ประโยชน์นั้น เท่าเทียมกับข้าพเจ้า	4.02	0.79	มาก
9. ข้าพเจ้าให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานตั้งแต่เริ่มวางแผน จนถึงการดำเนินงานและการประเมินผลกิจกรรม	3.94	0.74	มาก
10. เมื่อสังคมมีความต้องการอันจำเป็นร่วมกันของส่วนรวม ข้าพเจ้ายินดีที่จะเข้าร่วมและรับผิดชอบต่อการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มนั้นๆ	4.07	0.79	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านสามัคคีธรรม	n = 383		ระดับ
	$\bar{X}$	SD	
11. ถ้าทุกคนรู้แนวทางในดำเนินงานดีแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องมีการประชุมปรึกษาหารือ เพราะจะทำให้เสียเวลา	2.45	1.10	น้อย
12. เมื่อมีการขัดแย้งหรือการทะเลาะเบาะแว้ง หรือมีการข่มขู่หรือการเอารัดเอาเปรียบเกิดขึ้น ในกลุ่ม ข้าพเจ้าได้พยายามอย่างเต็มที่ ที่จะทำให้มีการประนีประนอม และระงับ หรือขจัดเหตุการณ์เหล่านี้ให้หมดไป	3.96	0.82	มาก
13. ข้าพเจ้าคิดว่าการทำงานเป็นกลุ่ม มีคนหลายคน ทำให้เกิดการเอาเปรียบกันและให้ให้งานชักช้า	2.98	1.16	ปานกลาง
14. ข้าพเจ้าเปิดให้มีการอภิปรายวิธีการแก้ปัญหา ต่างๆ ของกลุ่ม โดยยึดหลักของการ ประนีประนอม เมื่อตกลงไม่ได้ก็ให้มีการลงมติ เพื่อตัดสินใจรับข้อยุติตามเสียงข้างมาก	4.18	0.77	มาก
รวม	3.67	0.35	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า นิสิตมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.67, SD = 0.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ข้อ 2 ข้าพเจ้าคิดว่าไม่จำเป็นต้องให้ความร่วมมือในการทำงาน หากงานที่ได้รับมอบหมายไม่ตรงกับความชอบและความถนัด ($\bar{X}$ = 2.30, SD = 1.07) และข้อ 11 ถ้าทุกคนรู้แนวทางในดำเนินงานดีแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องมีการประชุมปรึกษาหารือเพราะจะทำให้เสียเวลา ($\bar{X}$ = 2.45, SD = 1.10) สำหรับข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ข้อ 4 ข้าพเจ้าคิดว่าไม่ควรสนใจปัญหาของผู้ใด ตราบใดที่เรายังแก้ปัญหาของตนเองไม่เรียบร้อย ($\bar{X}$ = 2.91, SD = 1.12) และข้อ 13 ข้าพเจ้าคิดว่าการทำงานเป็นกลุ่ม มีคนหลายคน ทำให้เกิดการเอาเปรียบกันและให้ให้งานชักช้า ($\bar{X}$ = 2.98, SD = 1.16) ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก

ตาราง 6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านปัญญาธรรม เป็นรายข้อ

ด้านปัญญาธรรม	n = 383		ระดับ
	$\bar{X}$	SD	
1. ก่อนที่จะทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ข้าพเจ้าจะวางแผนการทำงานเสียก่อน	4.02	0.80	มาก
2. ข้าพเจ้าทำงานด้วยความละเอียด รอบคอบ เพื่อไม่ให้มีความผิดพลาดล้มเหลว	3.87	0.79	มาก
3. ทุกครั้งที่ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ข้าพเจ้าได้ใช้ความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มที่	4.11	0.79	มาก
4. ข้าพเจ้าไม่เคยต่อต้านการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ หรือเหตุการณ์ต่างๆ จนกว่าจะรู้แน่ชัดว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นอาจทำให้สิ่งต่างๆ เลวลง	3.72	0.82	มาก
5. การกระทำหรือแนวทางการแก้ปัญหาต่างๆ ของข้าพเจ้าต้องมีเหตุผลหรือข้อเท็จจริงมาสนับสนุน	3.95	0.77	มาก
6. ข้าพเจ้าเชื่อว่าความสุขและความสำเร็จในชีวิตมนุษย์แต่ละคน ขึ้นอยู่กับพรหมลิขิตและผลของการกระทำจากชาติก่อน	2.48	1.13	น้อย
7. ข้าพเจ้ามักจะใช้แนวความคิดหรือทฤษฎีใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาอยู่เสมอ	3.48	0.81	ปานกลาง
8. ข้าพเจ้าหมั่นเพิ่มพูนความสามารถที่จะพัฒนาทักษะในการแสดงความคิดเห็นอยู่เสมอ	3.67	0.82	มาก
9. ข้าพเจ้ามักคิดทบทวนพฤติกรรมต่างๆ ที่ผ่านมาของข้าพเจ้า เพื่อสำรวจข้อบกพร่องและนำไปปรับปรุงแก้ไข	3.96	0.78	มาก
10. ข้าพเจ้าประเมินผลงานของตนเองและของผู้อื่นอยู่เสมอ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานครั้งต่อไป	3.78	0.82	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้านปัญญาธรรม	n = 383		ระดับ
	$\bar{X}$	SD	
11. ข้าพเจ้าปรับปรุงงานและวิธีการทำงาน เพื่อให้ได้ผลที่ดีกว่าอยู่เสมอ	3.84	0.76	มาก
12. ข้าพเจ้าไม่เคยละเมิดต่อกฎเกณฑ์กติกา ของกิจกรรมต่างๆ ที่กลุ่มชนหรือสังคม ซึ่งข้าพเจ้าอยู่ ยอมรับหรือตั้งขึ้น	3.61	0.87	มาก
13. ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติหน้าที่ที่จะต้องกระทำ อย่างถูกต้องและครบถ้วน	3.79	0.77	มาก
14. ข้าพเจ้ามักวิเคราะห์ วิจารณ์ และแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทาง การแก้ไขปัญหาของสังคมและประเทศชาติ กับผู้อื่นเสมอ	3.46	0.99	ปานกลาง
รวม	3.64	0.36	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่า นิสิตมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านปัญญาธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.64, SD = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ข้อ 6 ข้าพเจ้าเชื่อว่าความสุขและความสำเร็จในชีวิตมนุษย์แต่ละคน ขึ้นอยู่กับพรหมลิขิตและผลของการกระทำจากชาติก่อน ($\bar{X}$ = 2.48, SD = 1.13) ส่วนข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ข้อ 7 ข้าพเจ้ามักจะใช้แนวความคิดหรือทฤษฎีใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาอยู่เสมอ ($\bar{X}$ = 3.48, SD = 0.81) และข้อ 14 ข้าพเจ้ามักวิเคราะห์ วิจารณ์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของสังคมและประเทศชาติ กับผู้อื่นเสมอ ($\bar{X}$ = 3.46, SD = 0.99) ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ

บุคลิกภาพประชาธิปไตย	เพศชาย n = 155		เพศหญิง n = 228	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
ด้านคารวะธรรม	3.63	0.36	3.49	0.35
ด้านสามัคคีธรรม	3.68	0.34	3.66	0.35
ด้านปัญญาธรรม	3.81	0.47	3.62	0.46
รวม	3.71	0.32	3.59	0.32

จากตาราง 7 แสดงว่า นิสิตชายและนิสิตหญิง มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตชายมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยทุกด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนนิสิตหญิงมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมและด้านปัญญาธรรมอยู่ในระดับมาก ด้านคารวะธรรมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา

บุคลิกภาพประชาธิปไตย	ชั้นปีที่ศึกษา							
	ปีที่ 1 n = 112		ปีที่ 2 n = 97		ปีที่ 3 n = 89		ปีที่ 4 n = 85	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
ด้านคารวะธรรม	3.59	0.34	3.45	0.34	3.56	0.39	3.57	0.36
ด้านสามัคคีธรรม	3.73	0.34	3.60	0.33	3.65	0.38	3.69	0.34
ด้านปัญญาธรรม	3.66	0.50	3.62	0.44	3.71	0.47	3.80	0.46
	3.66	0.31	3.56	0.29	3.64	0.35	3.69	0.33

จากตาราง 8 แสดงว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 นิสิตชั้นปีที่ 2 นิสิตชั้นปีที่ 3 และนิสิตชั้นปีที่ 4 มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยทุกด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 2 มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมและด้านปัญญาธรรมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านคารวะธรรมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 9 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกสาขาวิชาที่ศึกษา

บุคลิกภาพประชาธิปไตย	สาขาวิชาที่ศึกษา					
	มนุษยศาสตร์ - สังคมศาสตร์ n = 188		วิทยาศาสตร์สุขภาพ n = 91		วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี n = 104	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
ด้านคารวะธรรม	3.50	0.33	3.63	0.39	3.56	0.37
ด้านสามัคคีธรรม	3.63	0.34	3.78	0.33	3.63	0.37
ด้านปัญญาธรรม	3.64	0.45	3.87	0.46	3.64	0.48
	3.59	0.31	3.76	0.32	3.61	0.34

จากตาราง 9 แสดงว่า นิสิตสาขาวิชามนุษยศาสตร์–สังคมศาสตร์ นิสิตสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และนิสิตสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตทุกสาขาวิชามีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านคารวะธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรมอยู่ในระดับมาก

ตาราง 10 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บุคลิกภาพประชาธิปไตย	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน					
	ต่ำ n = 91		ปานกลาง n = 160		สูง n = 132	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
ด้านคารวะธรรม	3.63	0.34	3.52	0.37	3.52	0.36
ด้านสามัคคีธรรม	3.74	0.34	3.62	0.33	3.68	0.37
ด้านปัญญาธรรม	3.75	0.46	3.68	0.48	3.68	0.46
รวม	3.70	0.31	3.60	0.32	3.63	0.33

จากตาราง 10 แสดงว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ ปานกลาง และสูง มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกระดับ มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านคารวะธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรมอยู่ในระดับมาก

ตาราง 11 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

บุคลิกภาพประชาธิปไตย	อาชีพของผู้ปกครอง							
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ n = 136		ค้าขาย n = 152		รับจ้าง n = 62		เกษตรกรรม n = 33	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
ด้านคารวะธรรม	3.57	0.37	3.51	0.34	3.49	0.26	3.70	0.45
ด้านสามัคคีธรรม	3.66	0.37	3.63	0.32	3.68	0.32	3.86	0.37
ด้านปัญญาธรรม	3.70	0.48	3.63	0.46	3.65	0.42	4.03	0.37
รวม	3.65	0.34	3.59	0.30	3.60	0.26	3.86	0.31

จากตาราง 11 แสดงว่า นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ อาชีพค้าขาย อาชีพรับจ้าง และอาชีพเกษตรกรรม มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ อาชีพค้าขาย และอาชีพเกษตรกรรม มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยทุกด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนนิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมและด้านปัญญาธรรมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านคารวะธรรมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 12 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามแบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง

บุคลิกภาพประชาธิปไตย	แบบการเลี้ยงดู							
	ประชาธิปไตย n = 290		เผด็จการ n = 11		คุ้มครอง n = 75		ปล่อยปละ n = 7	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
ด้านคารวะธรรม	3.55	0.37	3.50	0.36	3.51	0.31	3.55	0.45
ด้านสามัคคีธรรม	3.68	0.34	3.72	0.23	3.63	0.37	3.65	0.45
ด้านปัญญาธรรม	3.71	0.48	3.74	0.52	3.65	0.45	3.55	0.38
รวม	3.65	0.33	3.65	0.29	3.60	0.32	3.58	0.36

จากตาราง 12 แสดงว่า นิสิตที่มีแบบการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเผด็จการแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป และแบบปล่อยปละละเลย มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคารวะธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรมอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามตัวแปรเพศ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง และแบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ดังแสดงในตาราง 13–27

ตาราง 13 การเปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ

บุคลิกภาพประชาธิปไตย	เพศชาย n = 155		เพศหญิง n = 228		t	p
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ด้านคารวะธรรม	3.77	0.34	3.67	0.34	2.79	0.00
ด้านสามัคคีธรรม	3.68	0.34	3.66	0.35	0.62	0.54
ด้านปัญญาธรรม	3.81	0.47	3.62	0.46	3.94	0.00
รวม	3.75	0.32	3.65	0.31	3.16	0.00

จากตาราง 13 แสดงว่า นิสิตชายและนิสิตหญิงมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตชายและนิสิตหญิงมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านคารวะธรรมและด้านปัญญาธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านสามัคคีธรรมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 14 การเปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา

บุคลิกภาพประชาธิปไตย	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านคารวะธรรม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.15	0.38	3.00	0.03
	ภายในกลุ่ม	379	48.53	0.12		
	รวม	382	49.69			
ด้านสามัคคีธรรม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.90	0.30	2.49	0.06
	ภายในกลุ่ม	379	45.65	0.12		
	รวม	382	46.55			
ด้านปัญญาธรรม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.67	.56	2.52	0.06
	ภายในกลุ่ม	379	83.99	.22		
	รวม	382	85.66			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.91	0.30	2.92	0.03
	ภายในกลุ่ม	379	39.43	0.10		
	รวม	382	40.34			

จากตาราง 14 แสดงว่า นิสิตที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านคารวะธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านสามัคคีธรรมและด้านปัญญาธรรมไม่แตกต่างกัน

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ่ แต่จากการทดสอบปรากฏว่า ไม่พบว่ามีคู่ใดที่แตกต่างกัน

ตาราง 15 การเปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา

บุคลิกภาพประชาธิปไตย	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านคารวะธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.18	0.59	4.62	0.01
	ภายในกลุ่ม	380	48.51	0.13		
	รวม	382	49.69			
ด้านสามัคคีธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.58	0.79	6.70	0.00
	ภายในกลุ่ม	380	44.97	0.12		
	รวม	382	46.55			
ด้านปัญญาธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	3.60	1.80	8.34	0.00
	ภายในกลุ่ม	380	82.06	0.22		
	รวม	382	85.66			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.91	0.95	9.45	0.00
	ภายในกลุ่ม	380	38.43	0.10		
	รวม	382	40.34			

จากตาราง 15 แสดงว่า นิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชาต่างกัน มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ่ ดังแสดงในตาราง 16 - 19

ตาราง 16 การทดสอบความแตกต่างของบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวม ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษาเป็นรายคู่

สาขาวิชา		มนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
	$\bar{X}$	3.59	3.76	3.61
มนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์	3.59			
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	3.76	*		*
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	3.61			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 แสดงว่า นิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวม แตกต่างกับนิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชามนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 17 การทดสอบความแตกต่างของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านคารวะธรรม จำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษาเป็นรายคู่

สาขาวิชา		มนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
	$\bar{X}$	3.50	3.63	3.56
มนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์	3.50			
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	3.63	*		*
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	3.56			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 แสดงว่า นิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านคารวะธรรม แตกต่างกับนิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชามนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 18 การทดสอบความแตกต่างของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านสามัคคีธรรม จำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษาเป็นรายคู่

สาขาวิชา		มนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
	$\bar{X}$	3.63	3.78	3.63
มนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์	3.63			
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	3.78	*		*
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	3.63			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 แสดงว่า นิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรม แตกต่างกับนิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชามนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 19 การทดสอบความแตกต่างของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านปัญญาธรรม จำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษาเป็นรายคู่

สาขาวิชา		มนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
	$\bar{X}$	3.64	3.87	3.64
มนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์	3.64			
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	3.87	*		*
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	3.64			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 แสดงว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ศึกษาในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านปัญญาธรรม แตกต่างกับนิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชามนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 20 การเปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บุคลิกภาพประชาธิปไตย	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านคารวะธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.85	0.43	3.31	0.03
	ภายในกลุ่ม	380	48.84	0.13		
	รวม	382	49.69			
ด้านสามัคคีธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.84	0.42	3.49	0.03
	ภายในกลุ่ม	380	45.71	0.12		
	รวม	382	46.55			
ด้านปัญญาธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.41	0.20	0.91	0.40
	ภายในกลุ่ม	380	85.26	0.22		
	รวม	382	85.67			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.62	0.31	2.97	0.05
	ภายในกลุ่ม	380	39.72	0.10		
	รวม	382	40.34			

จากตาราง 20 แสดงว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านคารวะธรรมและด้านสามัคคีธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านปัญญาธรรมไม่แตกต่างกัน

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ ผลปรากฏว่า ด้านคารวะธรรมและโดยรวมไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่ ส่วนด้านสามัคคีธรรมปรากฏความแตกต่างเป็นรายคู่ ดังแสดงในตาราง 21

ตาราง 21 การทดสอบความแตกต่างของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านสามัคคีธรรม จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นรายคู่

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		ต่ำ	ปานกลาง	สูง
	$\bar{X}$	3.74	3.62	3.68
ต่ำ	3.74		*	
ปานกลาง	3.62			
สูง	3.68			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 21 แสดงว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย ด้านสามัคคีธรรม แตกต่างกับนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง

ตาราง 22 การเปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

บุคลิกภาพประชาธิปไตย	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านคารวะธรรม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.30	0.43	3.40	0.02
	ภายในกลุ่ม	379	48.38	0.13		
	รวม	382	49.69			
ด้านสามัคคีธรรม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.47	0.49	4.13	0.00
	ภายในกลุ่ม	379	45.08	0.12		
	รวม	382	46.55			
ด้านปัญญาธรรม	ระหว่างกลุ่ม	3	4.46	1.49	6.95	0.00
	ภายในกลุ่ม	379	81.20	0.21		
	รวม	382	85.68			
	ระหว่างกลุ่ม	3	2.10	0.70	6.92	0.00
รวม	ภายในกลุ่ม	379	38.25	0.10		
	รวม	382	40.34			

จากตาราง 22 แสดงว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ผู้ปกครองอาชีพต่างกัน มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมและในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ่ ดังแสดงในตาราง 23-26

ตาราง 23 การทดสอบความแตกต่างของบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒโดยรวม จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองเป็นรายคู่

อาชีพของผู้ปกครอง		รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	ค้าขาย	รับจ้าง	เกษตรกรรม
	$\bar{X}$	3.65	3.59	3.60	3.86
รับราชการ - รัฐวิสาหกิจ	3.65				
ค้าขาย	3.59				
ลูกจ้าง	3.60				
เกษตรกรรม	3.86	*	*	*	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 23 แสดงว่า นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพทางเกษตรกรรม มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวม แตกต่างกับนิสิตที่มีผู้ปกครองอาชีพรับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ ค้าขาย และรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 24 การทดสอบความแตกต่างของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านคารวะธรรม จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองเป็นรายคู่

อาชีพของผู้ปกครอง		รับราชการ- รัฐวิสาหกิจ	ค้าขาย	รับจ้าง	เกษตรกรรม
	$\bar{X}$	3.57	3.51	3.49	3.70
รับราชการ - รัฐวิสาหกิจ	3.57				
ค้าขาย	3.51				
ลูกจ้าง	3.49				
เกษตรกรรม	3.70			*	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 24 แสดงว่า นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรม มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านคารวะธรรมแตกต่างกับนิสิตที่มีผู้ปกครองอาชีพรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 25 การทดสอบความแตกต่างของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านสามัคคีธรรม จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองเป็นรายคู่

อาชีพของผู้ปกครอง		รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	ค้าขาย	รับจ้าง	เกษตรกรรม
	$\bar{X}$	3.66	3.63	3.68	3.86
รับราชการ - รัฐวิสาหกิจ	3.66				
ค้าขาย	3.63				
ลูกจ้าง	3.68				
เกษตรกรรม	3.86	*	*		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 25 แสดงว่า นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรม มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย ด้านสามัคคีธรรม แตกต่างกับนิสิตที่มีผู้ปกครองอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และค้าขาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 26 การทดสอบความแตกต่างของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านปัญญาธรรม จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองเป็นรายคู่

อาชีพของผู้ปกครอง		รับราชการ-รัฐวิสาหกิจ	ค้าขาย	รับจ้าง	เกษตรกรรม
	$\bar{X}$	3.70	3.63	3.65	4.03
รับราชการ-รัฐวิสาหกิจ	3.70				
ค้าขาย	3.63				
ลูกจ้าง	3.65				
เกษตรกรรม	4.03	*	*	*	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 26 แสดงว่า นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรม มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย ด้านปัญญาธรรม แตกต่างกับนิสิตที่มีผู้ปกครองอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ค้าขาย และรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 27 การเปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามแบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง

บุคลิกภาพประชาธิปไตย	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านคารวะธรรม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.11	0.36	0.27	0.84
	ภายในกลุ่ม	379	49.58	0.13		
	รวม	382	49.69			
ด้านสามัคคีธรรม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.15	0.48	0.40	0.75
	ภายในกลุ่ม	379	46.40	0.12		
	รวม	382	46.55			
ด้านปัญญาธรรม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.40	0.13	0.60	0.62
	ภายในกลุ่ม	379	85.26	0.22		
	รวม	382	85.66			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.16	0.54	0.51	0.67
	ภายในกลุ่ม	379	40.18	0.11		
	รวม	382	40.34			

จากตาราง 27 แสดงว่า นิสิตที่แบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่างกัน มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวม และในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านคารวะธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม และเปรียบเทียบ บุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิต โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามตัวแปรเพศ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง และแบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2545 รวมทั้งสิ้น 383 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง และแบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของไลเคิร์ท ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพประชาธิปไตย 3 ด้าน คือ ด้านคารวะธรรม จำนวน 14 ข้อ ด้านสามัคคีธรรม จำนวน 14 ข้อ และด้านปัญญาธรรม จำนวน 14 ข้อ รวมทั้งสิ้น 42 ข้อ แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .90

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามกับนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 383 ฉบับ และได้รับกลับคืนมาครบถ้วน คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามตัวแปรเพศ โดยใช้การทดสอบค่าที ส่วนตัวแปรชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง และแบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ในกรณีที่พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ่

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาและเปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามตัวแปรเพศ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง และแบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีบุคลิกภาพประชาธิปไตย ด้านคารวะธรรม ด้านปัญญาธรรม และด้านสามัคคีธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามตัวแปรเพศ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง และแบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง พบว่า

2.1 นิสิตชายและนิสิตหญิงมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคารวะธรรมและด้านปัญญาธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านสามัคคีธรรมไม่แตกต่างกัน โดยนิสิตชายมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวม ด้านคารวะธรรม และด้านปัญญาธรรมในระดับที่มากกว่านิสิตหญิง

2.2 นิสิตชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 นิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกับนิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ปานกลาง และสูง มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กับนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านคารวะธรรมและด้านปัญญาธรรมไม่แตกต่างกัน

2.5 นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรมมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมและในแต่ละด้าน แตกต่างกับนิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ - รัฐวิสาหกิจ ค้าขาย และรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.6 นิสิตที่ผู้ปกครองเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเผด็จการ แบบให้ความคุ้มครอง

มากเกินไป และแบบปล่อยปละละเลย มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านคารวะธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม ผู้วิจัยขอนำเสนอการอภิปรายผลในแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านคารวะธรรม การที่นิสิตมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านนี้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูของสถาบันครอบครัวไทย ที่มุ่งอบรมและส่งเสริมให้บุตรหลานมีสัมมาคารวะ มีความเคารพต่อผู้อื่นทางกาย วาจา และใจ และให้อภัยผู้อื่น ดังที่ วีรยุทธ วิเชียรโชติ (2535 : 10 – 15) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมดั้งเดิมของสังคมไทยเป็นแบบไมตรีสัมพันธ์ที่มีระบบความเชื่อมั่น ค่านิยมแบบนิยมความเคารพในอาวุโส และผู้เรียนให้ความเคารพและเชื่อฟังอาจารย์ รับการถ่ายทอดจากอาจารย์ มีความอ่อนน้อมถ่อมตัว รู้จักใช้การประนีประนอมและให้อภัย เน้นการเสียสละเพื่อส่วนรวม นอกจากวัฒนธรรมและค่านิยมดังกล่าวแล้ว การจัดกิจกรรมต่างๆ ในมหาวิทยาลัย ยังสร้างโอกาสให้นิสิตได้ใช้ชีวิตร่วมกันและได้แสดงความคิดเห็นต่อส่วนรวม เช่น การออกค่ายอาสาพัฒนาชนบท การร่วมแข่งกีฬามหาวิทยาลัยและกีฬาระหว่างคณะ ทำให้นิสิตได้เรียนรู้แนวทางการแก้ปัญหาที่แปลกใหม่ เปิดโอกาสให้ทุกคนพูดหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองออกมาอย่างอิสระ เคารพและรับฟังความคิดเห็นที่ดีของผู้อื่นแม้จะมีคุณวุฒิหรือวัยวุฒิที่ต่างกัน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากความคิดเห็นของตนและยอมรับความคิดหรือแนวทางการแก้ปัญหาแบบแปลกใหม่ ดังที่ ธนัญญา ตระกูลศักดิ์ (2541 : 80) กล่าวว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ได้ผ่านระบบการเรียนการสอนในชั้นเรียนมาแล้ว จึงได้รับการปลูกฝังความรู้ ความคิด และค่านิยมด้านวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยมาปฏิบัติ อีกทั้งมีอาจารย์คอยให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้รู้จักสิทธิเสรีภาพที่เท่าเทียมกัน การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การให้เกียรติและนับถือผู้อื่น การปฏิบัติดังกล่าวเป็นสิ่งที่ได้รับการปลูกฝังให้ทำอย่างสม่ำเสมออยู่แล้ว เช่น การทำงานเป็นกลุ่ม นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะว่านิสิตได้รับการปลูกฝังให้รู้จักสิทธิเสรีภาพที่เท่าเทียมกัน เคารพในสิทธิของผู้อื่น ให้เกียรติและนับถือผู้อื่น ซึ่งการปฏิบัติ ดังกล่าวเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนพึงได้รับการปลูกฝังจากสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา โดยทั้งนี้การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนสามารถช่วยพัฒนาให้บุคลิกภาพประชาธิปไตยบังเกิดขึ้นโดยการใช้กิจกรรม การเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการกลุ่ม เพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตย และเพื่อให้ผู้เรียนมีการทำงานเป็นกลุ่ม ช่วยกันทำงานและช่วยกันแก้ปัญหา (สุนทร จันตรี. 2530 : 279) กิจกรรมดังกล่าวจะเป็นการฝึกให้มีลักษณะนิสัยที่แสดงออกถึงบุคลิกภาพประชาธิปไตย เช่น ความรับผิดชอบ ความสามัคคี การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การเคารพ

ความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล การใช้ความคิดใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา การเคารพในกติกาของสังคม (ดุสิต โกณสันเทียะ. 2538 : 5) สอดคล้องกับพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และพลศักดิ์ จิรไกรศิริ (2524 : 26–27) กล่าวถึงองค์ประกอบหรือปัจจัยหลักของการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ว่าต้องมีความเชื่อมั่นและยึดมั่นในคุณค่าและศักดิ์ศรีของบุคคล มีความเชื่อมั่นในความสามารถของผู้อื่น และความเสมอภาคของมนุษย์ รวมทั้งรู้จักเคารพสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ทั้งในการพูด การเขียน การแสดงความคิดเห็น และการแสดงออกอื่นๆ แม้ว่าสิ่งนั้นจะขัดแย้งกับความคิดเห็นของตนก็ตาม และจะต้องมีความอดกลั้นต่อความหลากหลายในพฤติกรรมของผู้อื่น

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าผลของการอบรมเลี้ยงดูของสถาบันครอบครัวไทย และการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการจัดกิจกรรมต่างๆ ในมหาวิทยาลัย ที่เน้นกระบวนการกลุ่มและปลูกฝังการเคารพในสิทธิเสรีภาพ เป็นการเสริมสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านคารวะธรรมให้กับนิสิต ดังนั้นนิสิตจึงมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านคารวะธรรมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านสามัคคีธรรม การที่นิสิตมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการที่มหาวิทยาลัยมีกิจกรรมหลากหลาย ที่มุ่งเสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในนิสิตคณะเดียวกันและนิสิตต่างคณะ นิสิตจำนวนมากต่างก็ได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านั้น ทำให้นิสิตเกิดการเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น คำนึงถึงผู้อื่น ให้ความร่วมมือ มีส่วนร่วมและรู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ โดยเห็นได้จากการศึกษาที่พบว่านิสิตมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเป็นผู้มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรม โดยการมีน้ำใจและให้ความช่วยเหลือผู้อื่น มีความพอใจที่จะได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น การเปิดให้ผู้อื่นได้มีโอกาสอภิปรายวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ ของกลุ่ม และการเข้าร่วมและรับผิดชอบต่อการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ดังที่ ธนัญญา ตระกูลศักดิ์ (2541 : 80) กล่าวว่า การที่ผู้สอนมีวิธีการจัดกิจกรรมการสอนที่ดี โดยปลูกฝังหลักการทำงานร่วมกันหรือทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบ กล้าแสดงออก ที่สำคัญคือเกิดความสามัคคีขึ้นในกลุ่ม นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะว่า การเรียนการสอนในระบบมหาวิทยาลัย ได้มีการปลูกฝังให้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และสร้างจิตสำนึกที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และสอดคล้องกับแนวคิดของสาโรช บัวศรี (2520 : 66–68) ซึ่งได้ให้ความหมายพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการแบ่งปันกัน ร่วมงานกันและประสานกันว่า ต้องมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในหมู่คณะ ร่วมกันทำงาน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและรับผิดชอบต่อหน้าที่และสังคม และงานวิจัยของแองเกิลฮาร์ด (ธนัญญา ตระกูลศักดิ์. 2541 : 82 ; อ้างอิงจาก Eaglehard. 1970 : 388) พบว่า สถาบันการศึกษาเป็นแหล่งสำคัญของสังคมที่ถ่ายทอดอุดมคติเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดี

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ผลของการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมต่างๆ ในมหาวิทยาลัย ที่ส่งเสริมความมีน้ำใจ ความสามัคคี การทำงานเป็นกลุ่ม การทำงานร่วมกัน

เป็นหมู่คณะ เป็นการเสริมสร้างความมีน้ำหนึ่งใจเดียวกัน สร้างความรับผิดชอบต่อหน้าที่และสังคม และสร้างจิตสำนึกให้รู้จักการแบ่งปัน การร่วมงาน และการประสานกัน จึงทำให้นิสิตมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านปัญญาธรรม การที่นิสิตมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านนี้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการจัดการเรียนการสอนในบางรายวิชาที่มีการอภิปราย การแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน การกำหนดให้ผู้เรียนต้องไปศึกษาและเตรียมตัวมาล่วงหน้า รวมทั้งการที่มีวิธีการหาความรู้ด้วยเทคนิคใหม่ เพื่อให้ทันโลก ทำให้นิสิตได้รับการพัฒนาปัญญาธรรม โดยจากผลการศึกษาพบว่านิสิตมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเป็นผู้มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านปัญญาธรรม โดยมีความละเอียด รอบคอบ มีการวางแผนการทำงานและใช้ความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มที่ มีการทบทวนพฤติกรรมเพื่อหาข้อบกพร่องและนำไปแก้ไข มีการปรับปรุงงานและวิธีการทำงานเพื่อให้ได้ผลที่ดีกว่าเสมอ รวมทั้งการใช้เหตุผลหรือข้อเท็จจริงมาสนับสนุนการกระทำหรือแนวทางการแก้ปัญหา ดังที่ ละเมียด ลิมอักษร (2517 : 6–16) กล่าวว่า ผู้สอนจะต้องฝึกให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้อย่างมีเหตุผล ไม่เชื่ออย่างงมงาย โดยส่งเสริมให้ใช้แหล่งวิชาการต่างๆ เช่น หนังสือ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ แผนที่ แผนภูมิ วิทยากร ฯลฯ และรวมถึงการสืบค้นข้อมูลทางอินเตอร์เน็ต สอดคล้องกับแนวความคิดของเพ็ญแข ประจนปัจจนึก (2533 : 7) กล่าวว่า บุคคลที่ผ่านการถ่ายทอดทางกระบวนการทางสังคม จะเป็นผู้ที่รู้ระเบียบ มีความคิด ความเชื่อ และค่านิยมสอดคล้องกับสังคมที่อยู่

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าผลของการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการศึกษาด้วยตนเอง การอภิปรายความคิดเห็นร่วมกันในชั้นเรียน การเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมต่างๆ ในมหาวิทยาลัย ที่มุ่งเน้นการใช้เหตุผลและการแสวงหาข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์ เช่น การที่มหาวิทยาลัยมีนโยบายและโครงการต่างๆ ที่สนับสนุนการทำวิจัยของให้นิสิต ทำการทดลองและการศึกษาค้นคว้านวัตกรรมใหม่ๆ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าว เป็นการเสริมสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านปัญญาธรรมให้กับนิสิต จึงทำให้นิสิตมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านปัญญาธรรมอยู่ในระดับมาก

2. จากการเปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านคารวะธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม จำแนกตามตัวแปรเพศ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง และแบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ผู้วิจัยขอนำเสนอการอภิปรายผล ตามตัวแปรอิสระ ดังนี้

2.1 นิสิตชายและนิสิตหญิงมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ โดยนิสิตชายมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวม ด้านคารวะธรรม และด้านสามัคคีธรรมในระดับที่มากกว่านิสิตหญิง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าโครงสร้างและแบบแผนของสังคมไทย ได้กำหนดบทบาท

(Role Expectation) ไว้แตกต่างกัน เช่น ชายจะเป็นผู้นำในด้านบริการ การเมือง ผู้หญิงจะต้องเป็นฝ่ายตาม ซึ่งเป็นค่านิยมของสังคมไทยที่ยังมีอิทธิพลเหลืออยู่ สิ่งเหล่านี้เป็นผลให้บุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมของนิสิตชายและนิสิตหญิงแตกต่างกันได้ (ปัญญา ปุยเปีย. 2518 : 68) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตชายและนิสิตหญิงมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านคารวะธรรมและด้านปัญญาธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านสามัคคีธรรมไม่แตกต่างกัน โดยนิสิตชายมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านคารวะธรรมและด้านปัญญาธรรมในระดับที่มากกว่านิสิตหญิง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเพศชายมักจะเป็นผู้นำในด้านต่างๆ ในสังคมไทยดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น และในความเป็นผู้นำนั้น บุคคลย่อมต้องรู้จักการเคารพในสิทธิส่วนบุคคล รับฟังความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่นๆ ด้วย นอกจากนี้ จะต้องเป็นผู้มีเหตุผล มีการวางแผน มีความรอบคอบ และมีการประเมินในเรื่องต่างๆ เพื่อจะได้ตัดสินใจได้อย่างถูกต้องบนพื้นฐานของความเป็นจริง สิ่งเหล่านี้จึงอาจทำให้นิสิตชายมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวม ด้านคารวะธรรม และด้านปัญญาธรรม อยู่ในระดับที่มากกว่านิสิตหญิง อย่างไรก็ตาม นิสิตชายและนิสิตหญิงมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะในมหาวิทยาลัย ทั้งนิสิตชายและนิสิตหญิงต่างก็อยู่ในสังคมเดียวกัน มีกิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตรให้ทำร่วมกัน นิสิตชายและนิสิตหญิงจึงได้เกิดการเรียนรู้ที่จะแบ่งปันกัน ช่วยเหลือกัน และทำงานร่วมกัน ส่งผลให้นิสิตชายและนิสิตหญิงมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมไม่แตกต่างกัน

2.2 นิสิตที่ศึกษาชั้นปีที่ 1, ชั้นปีที่ 2, ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ อาจเป็นเพราะว่านิสิตทุกชั้นปี ต่างก็มีประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกัน ทั้งประสบการณ์ การเรียนการสอน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน เช่น การออกค่ายอาสาพัฒนาชนบท หรือได้ศึกษาในบางรายวิชาร่วมกัน ทำให้เกิดการผสมผสานและกลมกลืนกันของความคิด พฤติกรรม และการกระทำ นอกจากนี้ นิสิตยังมีช่วงอายุที่ใกล้เคียงกัน คือส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ทำให้มีความสนใจและความต้องการใกล้เคียงกัน ดังนั้นจึงทำให้นิสิตได้เรียนรู้ที่จะเคารพซึ่งกันและกัน ยอมรับในแนวความคิดใหม่หรือแนวทางการแก้ปัญหา รวมทั้งความคิดเห็นที่แตกต่างจากของตน จากการที่นิสิตได้รับประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกันทำให้นิสิตมีพฤติกรรมและการแสดงออกที่ใกล้เคียงกัน ได้รู้จักกันมากขึ้น และมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมสถาบันและเพื่อนต่างสถาบัน ดังนั้น นิสิตในสถาบันอุดมศึกษาทั่วไป จึงมักแสดงออกถึงความมีน้ำใจ ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีความพอใจที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น ส่งผลให้นิสิตมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งต่างกับผลการศึกษาของ สมพงษ์ ใหม่วิจิตร (2529 : 1-2) ที่ศึกษา ทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย พบว่า ระดับชั้นเรียนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมือง

แบบประชาธิปไตยและมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1 - 2 มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับต่ำ ส่วนชั้นปีที่ 3 - 5 มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับสูง

2.3 นิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์สุขภาพ และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ โดยนิสิตที่ศึกษาอยู่ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวม ในระดับที่มากกว่านิสิตที่ศึกษาอยู่ในสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าธรรมชาติของศาสตร์และหลักสูตรการเรียนการสอนของแต่ละสาขาวิชามีความแตกต่างกัน โดยการศึกษาในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับมนุษย์ในสังคมมากกว่าสาขาอื่นๆ เช่น ในคณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ และคณะพยาบาลศาสตร์ จะเน้นการอบรมสั่งสอนด้านจริยธรรมและด้านการคำนึงถึงสิทธิของผู้ป่วย จึงทำให้นิสิตในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้รับการหล่อหลอมให้เรียนรู้เกี่ยวกับให้ชีวิตความเป็นอยู่และการใช้ชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่น ส่งผลให้นิสิตในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมในระดับมากกว่านิสิตสาขาวิชาอื่นๆ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านิสิตที่ศึกษาอยู่ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านคารวะธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม แตกต่างกับนิสิตที่ศึกษาอยู่ในสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยนิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยทุกด้านในระดับมาก ในด้านคารวะธรรม การที่นิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยมากกว่านิสิตทั้ง 2 สาขาวิชานั้น อาจเป็นเพราะการศึกษาในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่ต้องใกล้ชิดกับอาจารย์ผู้สอนมากกว่าสาขาอื่นๆ เช่น การทดลองทางวิทยาศาสตร์หรือทางกายวิภาค ที่ต้อง,มีอาจารย์มาควบคุมอย่างใกล้ชิด นิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพจึงมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านคารวะธรรม โดยเคารพซึ่งกันและกัน เคารพความคิดและการกระทำของผู้อื่น ยอมรับคำวิจารณ์เกี่ยวกับความประพฤติ การปฏิบัติงานหรือเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ยอมรับความคิดหรือแนวทางการแก้ปัญหาของผู้อื่น ในขณะที่การศึกษาในสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนั้น จะมีลักษณะเป็นการฟังคำบรรยายในชั้นเรียน ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนไม่ได้ใกล้ชิดกันมาก ผู้เรียนจึงไม่ได้ซึมซับและสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยในด้านนี้มากนัก ในด้านสามัคคีธรรม อาจเป็นเพราะนิสิตที่ศึกษาอยู่ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีบุคลิกภาพประชาธิปไตย โดยมีการแบ่งปัน การร่วมมือ และการประสานกัน เช่น พอใจที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น และชอบช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งเป็นผลจากวิธีการเรียนการสอนในสาขาวิชา

วิทยาศาสตร์สุขภาพ มักมุ่งเน้นไปที่การทำงานเพื่อบริการสังคมส่วนรวม ในด้านปัญญาธรรม การที่นิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีบุคลิกภาพประชาธิปไตย ด้านปัญญาธรรมมากกว่านิสิตทั้งสองสาขาวิชา อาจเป็นเพราะการศึกษาทางสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพนั้นมีลักษณะเฉพาะที่ต้องเกี่ยวข้องกับชีวิตและสุขภาพของผู้คน ทำให้นิสิตในสาขาวิชานี้ ต้องเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา โดยทำงานตามที่ได้รับมอบหมายโดยใช้ความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มที่ มีการประเมินผลงานของตนเองและของผู้อื่นเสมอ และต้องวิเคราะห์ วิจารณ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน รวมทั้งปัญหาและการแก้ไขปัญหาต่างๆ

2.4 นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ปานกลาง และสูง มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะแม้ว่านิสิตจะมีศักยภาพทางการเรียนแตกต่างกัน แต่เนื่องจากระบบการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตย คือ มีกิจกรรม การเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการกลุ่ม ทำให้นิสิตมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมไม่แตกต่างกัน ดังที่สุนทร จันตรี (2530 : 279) กล่าวว่า การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนสามารถช่วยพัฒนาให้บุคลิกภาพประชาธิปไตยบังเกิดขึ้น โดยการเน้นที่กระบวนการกลุ่มเพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตย ให้ผู้เรียนมีการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อช่วยกันทำงานและช่วยกันแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวัตสันต์ รัตนะ (2525 : 87) เรื่อง การศึกษาทัศนคติแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษาภาคใต้ พบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านคารวะธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรมไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ผลการศึกษาพบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมในระดับที่มากกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ แม้จะความสนใจทางด้านการเรียนและกิจกรรมในชั้นเรียนน้อย แต่อาจจะมีความสนใจในการทำกิจกรรมทางสังคมกับผู้อื่น เช่น ร่วมมือ แบ่งปันกัน และประสานกันจะทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีน้ำใจให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีสังคมและมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นในสังคม ส่งผลให้มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมมากกว่า ในขณะที่นิสิตมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง อาจจะไม่ให้ความสนใจกับปัญหาของผู้อื่น ถ้ายังแก้ปัญหาของตนเองไม่ได้

2.5 นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ-รัฐวิสาหกิจ ค้าขาย รับจ้าง และเกษตรกรรม มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ โดยนิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรม มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมในระดับที่มากกว่านิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ-รัฐวิสาหกิจ ค้าขาย และรับจ้าง การที่นิสิตที่อาชีพของผู้ปกครองต่างกันมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการที่บุคคลแต่ละอาชีพต่างมีรูปแบบของการใช้ชีวิตและวิธีการคิด

แตกต่างกัน ดังนั้น นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเติบโตมาในครอบครัวที่ส่วนใหญ่เป็นพวกอนุรักษ์นิยม จึงยึดถือแบบแผนและขนบธรรมเนียมประเพณีแบบดั้งเดิมมากกว่าอาชีพอื่น ประกอบกับอาศัยอยู่ในเขตชนบท ซึ่งเป็นสังคมแบบปฐมภูมิ มีลักษณะความเป็นอยู่ง่ายๆ มักอยู่รวมกันเป็นหมู่บ้าน สมาชิกรู้จักกันเป็นอย่างดีและมีความสัมพันธ์กันแบบพี่น้องสมาชิกในสังคมมีความเป็นอยู่คล้ายคลึงกัน (ทัศนีย์ ทองสว่าง. 2543 : 6) สอดคล้องกับที่นภาพร แก้วนิมิตชัย (2539 : 181–182) ศึกษาพบว่า นิสิตที่บิดามีอาชีพเกษตรกรรมมีวัฒนธรรมศาสนนิยม วัฒนธรรมธำรงไทย และวัฒนธรรมชาตินิยม สูงกว่านิสิตที่บิดามีอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจและอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว ทั้งนี้ ประชา ผ่องใส (2530 : 25) กล่าวว่า บุคคลที่มีอาชีพคล้ายกัน ถ้าสังเกตบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัยแล้วจะพบว่า บุคคลเหล่านี้จะมีลักษณะร่วมที่คล้ายคลึงกัน ส่วนบุคคลที่มีอาชีพต่างกัน พฤติกรรมที่เป็นลักษณะร่วมจะมีน้อยกว่า ดังนั้น อาชีพผู้ปกครองที่ต่างกัน จึงมีส่วนทำให้บุคลิกภาพของผู้ปกครองต่างกัน และการที่ผู้ปกครองมีบุคลิกภาพต่างกัน จึงมีส่วนทำให้ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดอย่างเช่น บุตร เกิดการเรียนรู้และเลียนแบบบุคลิกภาพและลักษณะพฤติกรรมต่างๆ ของบิดามารดา

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรมมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านคารวะธรรมในระดับที่มากกว่านิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง อาจเป็นเพราะ นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรมส่วนใหญ่มักจะมีความเคารพซึ่งกันและกันอยู่ร่วมกันและปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพ เนื่องจากเติบโตมาในสังคมชนบท จึงมีความเคารพและผูกพันในหมู่เครือญาติหรือชุมชนเดียวกันสูงกว่าในสังคมเมือง โดยผู้ที่อาวุโสน้อยจะแสดงความเคารพ เชื่อฟัง และกตัญญูรู้คุณต่อผู้ที่มีอาวุโสมากกว่า เห็นได้จากการกลับบ้านในช่วงเทศกาลปีใหม่และเทศกาลสงกรานต์ของกลุ่มแรงงานย้ายถิ่น เพื่อไปรดน้ำดำหัวผู้เฒ่าผู้แก่เป็นต้น หรือผู้สูงอายุจะเชื่อฟังคำแนะนำจากผู้ที่อายุน้อยกว่า หากเขามีความรู้ ความสามารถ เช่น การที่ลูกบ้านให้ความเคารพเชื่อฟังกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครูในท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อนามัยในท้องถิ่น เป็นต้น ดังนั้น นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรมจึงได้รับการถ่ายทอดบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านคารวะธรรมจากพ่อแม่/ผู้ปกครองของตน ส่วนในด้านสามัคคีธรรม พบว่า นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรม มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมในระดับที่มากกว่านิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ-รัฐวิสาหกิจ และค้าขาย อาจเป็นเพราะว่า นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรมเติบโตมาในสังคมชนบทที่มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน ได้พบเห็นและเข้าไปมีส่วนร่วมกันประเพณีที่แสดงออกถึงการช่วยเหลือพึ่งพากันในชุมชนเดียวกันหรือต่างชุมชน เช่น ประเพณีการลงแขก ที่แต่ละบ้านหรือต่างหมู่บ้านจะผลัดกันไปช่วยเหลือเพื่อนบ้านใกล้เคียงดำนาและเกี่ยวข้าว เป็นต้น ทำให้นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรมมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมในระดับที่มากกว่า และสำหรับในด้านปัญญาธรรม พบว่า นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรมมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านปัญญาธรรม ใน

ระดับที่มากกว่านิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ค้าขาย และรับจ้าง อาจเป็นเพราะว่านิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรมเติบโตมาจากครอบครัวชนบท ซึ่งเป็นครอบครัวขยาย ในขณะที่ครอบครัวของนิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ-รัฐวิสาหกิจ และอาชีพค้าขาย จะอยู่ในสังคมเมืองที่เป็นครอบครัวเดี่ยว ทั้งนี้ ครอบครัวขยาย จะมีลักษณะเป็นครอบครัวที่อยู่รวมกันหลายคน หลายรุ่น การมีสมาชิกในครอบครัวหลายรุ่น เช่น ปู่ย่าตายาย พ่อแม่ ลุงป้า น้าอา อยู่ในครอบครัวเดียวกัน ทำให้มีผู้อาวุโสได้มีส่วนในการอบรมเลี้ยงดูลูกหลานอย่างใกล้ชิด ลูกหลานได้เรียนรู้และปฏิบัติตามแนวทางที่ผู้อาวุโสได้ถ่ายทอดความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาผ่านกระบวนการกล่อมเกลาทางสังคม ซึ่งในส่วนนี้ ส่งผลให้นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรมได้รับการบ่มเพาะบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านปัญญาธรรมมากกว่า

2.6 นิสิตที่ผู้ปกครองเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเผด็จการ แบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป และแบบปล่อยปละละเลย มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่านิสิตอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ซึ่งเป็นวัยที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีความสามารถในการดูแลตนเอง มีความคิดและการกระทำที่แสดงออกถึงความเป็นตัวเอง การที่ได้คบหา มีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนสถาบันเดียวกันและต่างสถาบัน ทำให้ได้เรียนรู้และรับทราบแนวความคิดที่แตกต่างจากของตน รวมทั้งการได้รับการศึกษาที่มีรูปแบบในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเนื้อหาวิชาใกล้เคียงกัน นับตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนกระทั่งถึงระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้ ในสังคมยุคปัจจุบัน นิสิตได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ มากมาย เช่น ทางหนังสือพิมพ์ หนังสือนิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ และอินเตอร์เน็ต ส่งผลให้นิสิตมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวมไม่แตกต่างกัน ดังเช่น ศิริพร กิจเกื้อกูล (2538 : 140) กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคมจากระบบการศึกษาใกล้เคียงกัน มีผลต่อการถ่ายทอดทัศนคติ ค่านิยม ตลอดจนมีอิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็นของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของโกศล ธรรมชาติ (2519 : 47 - 49) เรื่อง การศึกษาทัศนคติของนักเรียนอาชีวศึกษา ระดับ ม.ศ.6 เขตการศึกษา 2 พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติประชาธิปไตยด้านคารวะธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม ในขณะเดียวกันการศึกษาเรื่องเดียวกันนี้ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักมีความสัมพันธ์กับทัศนคติประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมและด้านคารวะธรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านคารวะธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. นิสิตมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านคารวะธรรมอยู่ในระดับมาก แต่จากการ

ศึกษาเป็นรายข้อ พบว่า ยังมีบางประเด็นที่นิสิตยังมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยในระดับปานกลางและน้อย เช่น การยอมรับแนวความคิดหรือผลงานของผู้อื่น การรับฟังคำวิจารณ์ผลงานจากผู้อื่น การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นหรืออภิปราย เป็นต้น ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรเน้นการจัดกิจกรรมที่จะฝึกทักษะของการทำงานและการอยู่ร่วมกัน เช่น การจัดกิจกรรมการออกค่ายบำเพ็ญประโยชน์หรือค่ายอาสาสมัคร เพื่อให้นิสิตรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม เรียนรู้การรับฟังเสียงข้างมาก เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น และมุ่งที่ผลงานของส่วนรวมมากกว่าตนเอง

2. นิสิตมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมอยู่ในระดับมาก แต่จากการศึกษาเป็นรายข้อ พบว่า ยังมีบางประเด็นที่นิสิตยังมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยในระดับปานกลางและน้อย เช่น การร่วมมือในการทำงานที่ไม่ตรงกับความชอบและความถนัด การช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของผู้อื่น การเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือ และการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นต้น ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรส่งเสริมให้นิสิตรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจากมติของกลุ่ม และเน้นว่าการทำงานเป็นกลุ่ม นิสิตต้องรับฟังความเห็นของเพื่อนร่วมกลุ่ม และใช้เสียงข้างมากในการตัดสิน โดยอาจใช้วิธีการให้คะแนนการทำงานจากเพื่อนร่วมกลุ่ม มาเป็นส่วนหนึ่งของการให้คะแนนในการทำงานกลุ่ม เป็นต้น

3. นิสิตมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านปัญญาธรรมอยู่ในระดับมาก แต่จากการศึกษาเป็นรายข้อ พบว่า ยังมีบางประเด็นที่นิสิตยังมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยในระดับปานกลางและน้อย เช่น การใช้แนวความคิดหรือทฤษฎีใหม่ในการแก้ปัญหา และการวิเคราะห์วิจารณ์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของสังคมและประเทศชาติกับผู้อื่น เป็นต้น ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้นิสิตได้ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง โดยการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem based learning) การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นิสิตได้ติดตามข่าวสารจากสื่อมวลชน ทั้งทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และอินเตอร์เน็ต เช่น การให้นิสิตมาสรุปข่าวที่น่าสนใจให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า นิสิตชายและนิสิตหญิงมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยรวม ด้านคารวะธรรมและด้านปัญญาธรรมแตกต่างกัน นิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชาต่างกันมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านคารวะธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรมแตกต่างกัน นิสิตที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมต่างกัน และนิสิตที่อาชีพของผู้ปกครองต่างกันมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านคารวะธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรมโดยรวมแตกต่างกัน จึงน่าจะศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรเหล่านั้น เพื่อทำให้ทราบคำตอบของแต่ละประเด็นให้เด่นชัดขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตต่อไป

2. ควรศึกษาบุคลิกภาพประชาธิปไตยในด้านอื่นๆ เช่น ความรับผิดชอบ ความใจกว้าง การคำนึงถึงผู้อื่น ความมีเอกศักดิ์แห่งตน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมประชาธิปไตย และความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง เพื่อให้ได้ข้อมูลว่านิสิตมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยในแต่ละด้านมากน้อยเพียงใด

3. ควรจะศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพประชาธิปไตย เพื่อจะได้นำมาพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนตลอดจนการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. (2527). *จิตวิทยาการศึกษา.* กรุงเทพฯ : ศรีเดชการพิมพ์.

กระมล ทองธรรมชาติ. (2520). "หลักประชาธิปไตย," *การเมืองและการปกครอง.* กรุงเทพฯ : แผนกวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กองอำนวยการรักษาความมั่นคง, สำนักงานเลขาธิการ. (2535). *ความมั่นคงแห่งชาติ.* กรุงเทพฯ : มปท.

กันยา สุวรรณแสง. (2533). *การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว.* กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น.

กาญจนา ดำสุวรรณ และนิตยา เสารัมณี. (2524). จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ทวีการพิมพ์.

การุณย์ วัฒโนภาส. (2535). *ทัศนคติทางการเมืองของนายอำเภอ.* สารนิพนธ์ ร.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

โกวิทย์ พวงงาม. (2528) *บุคลิกภาพประชาธิปไตยคณะกรรมการสภาตำบลในพื้นที่ยากจน : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอฉวาง และอำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช.* วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

โกศล ธรรมชาติ. (2519). *การศึกษาทัศนคติแบบประชาธิปไตยของนักเรียนอาชีวศึกษา ระดับ ม.ศ. 6 เขตการศึกษา 2.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

จรรจา สุวรรณทัต และดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2521). *พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 1.* กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

จุพาลักษณ์ เรืองณรงค์. การศึกษาค่านิยมด้านจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยภาคใต้. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ ถ่ายเอกสาร.

ใจทิพย์ พวงทอง. (2540). *การศึกษาความสอดคล้องระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดากับการอบรมเลี้ยงดูตามการรับรู้ของบุตรวัยรุ่น.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.

เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. (2526). *การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ.* กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ดุษณี สุทธิปรียาศรี และ วรรณา ปูรณโชติ. (2540). *รายงานการวิจัยกระบวนการปลูกฝังค่านิยมและ วิถีประชาธิปไตยในสถาบันอุดมศึกษา.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.

ดุสิต โกณสันเทียะ. (2538) *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองการปกครอง และทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองกับการสอนแบบปกติ.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.

ทศพล ขำจิตรสุทธิ. (2540). *ลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : การศึกษาติดตามผล.* กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทัศนีย์ ทองสว่าง. (2543). *สังคมวิทยา.* กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ทิศนา แขมมณี. (2536). *ช่วยครูฝึกประชาธิปไตยให้แก่เด็ก.* กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธงชัย ลักคนสุวรรณ์. (2517). *การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพประชาธิปไตย.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ธนัญญา ตระกูลศักดิ์. (2541). *พฤติกรรมประชาธิปไตยในการเรียนของนักศึกษาสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนทางไกลในจังหวัดนนทบุรี.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

นพดล สำเภาเงิน. (2527). *ปัจจัยที่มีผลต่ออุดมการณ์ประชาธิปไตยของประชาชนในประเทศไทย.* วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร

นภาพร แก้วนิมิตชัย. (2539). *การวิเคราะห์วัฒนธรรมนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย.* วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นฤมล เถื่อนมา. (2539). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. (พยาบาลศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรจง ชูสกุลชาติ. (2534). "ประชาธิปไตยในโรงเรียน," *วิทยาจารย์.* กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ. 89 (17).

บังอร ภูวภิรมย์ขวัญ. (2526). *การวัดบุคลิกภาพ.* กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประชา ผ่องใส. (2530). *การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพความเป็นไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ปราณี ฐิติวัฒนา. (2517). *สังคมวิทยาเบื้องต้น.* กรุงเทพฯ : กรุงสยามการพิมพ์.

ปรีชา ชาติมาลากร. (2520). *อุดมการณ์ประชาธิปไตย : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างอาจารย์และนักศึกษาในวิทยาลัยครูส่วนกลาง.* วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ปรีชา นิพนธ์พิทยา และสุทิน เนียมพลับ. (2528). *เส้นทางสู่ผู้บริหารการศึกษา.* กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ. (2524, มิถุนายน). "ระบบพรรคการเมืองในอุดมคติ," *วารสารสังคมศาสตร์.* คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 18 (2) : 12.

ปวิณ ชำนิประศาสน์. (2529). *ความสอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติที่เป็นประชาธิปไตย.* วิทยานิพนธ์ ร.ม. (การปกครอง). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ปัญญา ปุยเปีย. (2518). *การศึกษาบุคลิกภาพประชาธิปไตยของอาจารย์วิทยาลัยครู.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ปิ่นประภา บุตรไสว. (2523). *การศึกษาเปรียบเทียบวิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวนและวิธีสอน แบบปกติที่ส่งผลให้เกิดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ปิยะมาศ กานใจ. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สายใจ วอนขอพร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2544.

เปรื่อง กุมุท และคณะ. (2518). *ประชาธิปไตยในโรงเรียน.* กรุงเทพฯ : อักษรสยามการพิมพ์.

ฝน แสงสิงแก้ว และคณะ. (2516). *การส่งเสริมสุขภาพจิตเด็ก.* กรุงเทพฯ : สารศึกษาการพิมพ์.

พนัดดา เจนภูริ. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สายใจ วอนขอพร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2544.

พรชุลี อาชวอำรุง. (2525). *การพัฒนานิสิตนักศึกษา.* กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

พรพจน์ พรหมสวัสดิ์. (2526). *ค่านิยมอาวุโสและลักษณะประชาธิปไตยของกรรมการสโมสรนักศึกษาวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง.* วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และพลศักดิ์ จิรไกรศิริ. (2524). *วัฒนธรรมทางการเมืองไทย.* กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.

พาณี ปรีชานนท์ และคณะ. (2529). *กิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือนอกหลักสูตรของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

เพ็ญแข ประจนปัจจนึก. (2533). *พื้นฐานทางสังคมวิทยาและเศรษฐศาสตร์ของการศึกษา.* กรุงเทพฯ : เอกลักษณ์ดีไซน์.

ไพโรจน์ ดารามาศ. (2524). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาสังคมศึกษา โดยการสอนแบบซินดิเคทกับการสอนตามหลักสูตร พุทธศักราช 2521.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ไพโรจน์ โตเทศ. (2537). "ประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา," *วารสารคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา สหประชาชาติ.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

มงคล สุภาษร. (2538). *ผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเจริญสามัคคี อำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

มนูญ รูปขจร, พ.อ. (2526). *ลักษณะทางสังคมของสมาชิกรัฐสภากับอุดมการณ์ประชาธิปไตย.* วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร

มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ และคณะ. (2543). *รายงานผลการวิจัยเรื่องหอพักกับการพัฒนานิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา.* กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.

มาริษา นาคทับที. (2541). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตย ของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาลัยการชลประทาน จังหวัดนนทบุรี.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

รัชนี ชัยบุตร. (2526). *บุคลิกภาพประชาธิปไตยของผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร

ลลิดา ขุนทอง. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สายใจ วอนขอพร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2544.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2538). *หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4.* กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

_____. (2540). *สถิติวิทยาทางการวิจัย พิมพ์ครั้งที่ 3.* กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ละเมียด ลิมอักษร. (2517). "ประชาธิปไตยในโรงเรียน," *ประถมศึกษา.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภา.

วัตสันต์ รัตนะ. (2525). *การศึกษาทัศนคติแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษาภาคใต้.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วันวิสา มาศศิริ. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สายใจ วอนขอพร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2544.

วาสนา แสงคำ. (2542). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนด้วยการสอนบูรณาการ.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วิชัย ตันศิริ. (2536). *รัฐธรรมนูญประเทศตะวันตกและไทย : กรณีศึกษาทางประวัติศาสตร์และกฎหมาย.* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.

วินัย ธงชัย. (2545). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของนักเรียนนายร้อยตำรวจโรงเรียนนายร้อยตำรวจ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วิสุทธิ์ โพธิ์แท่น. (2524) *ประชาธิปไตย : แนวความคิดและตัวแบบประเทศประชาธิปไตยในอุดมคติ.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วีรยุทธ วีเชียรโชติ. (2535). *อารยประชาธิปไตย.* กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชน จำกัด .

ศิริพร กิจเกื้อกูล. (2538). *การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ วิธีเรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมปลาย ในเขตกรุงเทพ.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ศิริวรรณ ทินวงศ์. (2532). *อิทธิพลของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวชั้นล่างที่มีต่อลักษณะอำนาจนิยมในสังคมไทย.* วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ร.ม. (การปกครอง). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถิต วงศ์สวรรค์. (2539). *การพัฒนาบุคลิกภาพ.* กรุงเทพฯ : อักษรพิทยา.

สนธยา พลศรี. (2525). *บุคลิกภาพประชาธิปไตยของครูในพื้นที่แทรกซึมของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี.* วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

สมพงษ์ ใหม่วิจิตร. (2529). *ทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย.* สารนิพนธ์ ร.ม. (การปกครอง). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

สันติ สุขทรัพย์. (2528). *การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สาโรช บัวศรี. (2520). *ความหมายของประชาธิปไตยในแง่การศึกษา.* กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศน์ กรมการฝึกหัดครู.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. (2539). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ.* กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.

สุนทร จันทรตรี. (2530). *สังคมศึกษาในระดับประถมศึกษา.* กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุภาพ ปริญญาเสวี, ประชา กัลยาณชาติ และเสนีย์ สุวิทวัส. (2521). *รัฐศาสตร์ว่าด้วยพื้นฐานการเมืองการปกครอง.* กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์.

หทัยทิพย์ ภาคอินทรีย์. (2545). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิต คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

องอาจ ศิลอาภรณ์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สายใจ วอนขอพร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2544.

อรรถวรรฒ นิยะโต. (2536). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการกับการสอนตามคู่มือครู.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อลงกรณ์ วิศิษฏ์ศิลป์. (2541). *ความรู้ทางการเมือง กับทัศนคติต่อความเป็นประชาธิปไตยของประชาชน : ศึกษากรณีจังหวัดนนทบุรี.* วิทยานิพนธ์ ร.ม. (การปกครอง). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

Bernard, H. W. (1974). *Personality : Applying Theory.* Boston : Holbrook Press.

Cronbach, Lee J. (1970). *Essentials of Psychological Testing.* New York : Harper & Row.

Ferguson, George A. (1981). *Statistical Analysis in Psychology and Education. 5th ed.* New York : McGraw–Hill, Inc.

Good, Carter Victer. (1973). *Dictionary of Education. 3rd ed.*, New York: McGraw–Hill, Inc.

Likert, Renie. (1970). *A Technique for the Measurement of Attitude.* Chicago : Rand Mc Nally Company.

McCannell, J. V. (1974). *Understanding Human Behavior.* New York : Holt, Reinhart and Winston.

Ringness, Thomas A. *Mental Health in School.* New York : Randy House.

Yamane, Taro. (1967). *Statistics : An Introductory Analysis.* 2nd ed. New York : Harper and Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. **ชื่อ** ดร.สมสุข ธีระพิจิตร
   ตำแหน่ง อาจารย์
   สังกัด สาขาวิชาการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
   มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. **ชื่อ** ดร.จารุวรรณ สกุลคู
   ตำแหน่ง อาจารย์
   สังกัด สาขาวิชาการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
   มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. **ชื่อ** ดร.ชลัช จงสืบพันธ์
   ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์
   สังกัด สถาบันวิจัยเอเชียแปซิฟิกศึกษา
   มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4. **ชื่อ** ดร.สุรวุฒิ ปัดไชสง
   ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์
   สังกัด บัณฑิตวิทยาลัย
   มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

5. **ชื่อ** ดร.ราชันย์ บุญธิมา
   ตำแหน่ง อาจารย์
   สังกัด สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
   มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม
เรื่อง
บุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใน 3 ด้าน คือ ด้านคารวะธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม เพื่อทำให้ทราบบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิต และเป็นข้อมูลสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนิสิตต่อไป ขอให้ท่านตอบข้อคำถามทุกข้อ และขอขอบคุณในความร่วมมือ

แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ( ) หน้าข้อความที่เป็นสถานภาพของท่าน

1. เพศ
   ( ) ชาย ( ) หญิง
2. ชั้นปีที่ท่านกำลังศึกษาอยู่
   ( ) ชั้นปีที่ 1 ( ) ชั้นปีที่ 2 ( ) ชั้นปีที่ 3 ( ) ชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า.....
3. คณะที่ท่านกำลังศึกษาอยู่
   ( ) มนุษยศาสตร์ ( ) สังคมศาสตร์ ( ) ศึกษาศาสตร์ ( ) ศิลปกรรมศาสตร์
   ( ) แพทยศาสตร์ ( ) พยาบาลศาสตร์ ( ) เภสัชศาสตร์ ( ) ทันตแพทยศาสตร์
   ( ) สหเวชศาสตร์ ( ) พลศึกษา
   ( ) วิทยาศาสตร์ ( ) วิศวกรรมศาสตร์
4. คะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2545 ของท่าน.....
5. อาชีพของพ่อแม่หรือผู้ปกครองของท่าน
   ( ) ข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ( ) ประกอบธุรกิจหรือการค้า ( ) รับจ้าง
   ( ) เกษตรกรรม ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ) .....
6. ส่วนใหญ่แล้ว บิดามารดา/ผู้ปกครองของท่าน มีวิธีการเลี้ยงดูท่าน แบบใด
   ( ) ให้ความยุติธรรม ใช้เหตุผล ส่งเสริมให้มีอิสระในการตัดสินหรือแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง
   ( ) กำหนดกฎเกณฑ์ที่เข้มงวด โดยไม่มีการอธิบายเหตุผล ต้องปฏิบัติตาม ถ้าไม่เชื่อฟังจะถูกลงโทษ
   ( ) ดูแลหรือคุ้มครองป้องกันอยู่ในสายตาตลอดเวลาและให้ความช่วยเหลือทุกเรื่อง
   ( ) ไม่มีเวลาให้ ไม่ให้ความสนิทสนม สนับสนุน เอาใจใส่ และให้คำแนะนำ หรือความช่วยเหลือ

ตอนที่ 2 แบบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความในแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นและการกระทำของท่าน

5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยอย่างยิ่ง และ/หรือ กระทำเป็นประจำ
4 หมายถึง ท่านเห็นด้วย และ/หรือ กระทำบ่อยครั้ง
3 หมายถึง ท่านไม่แน่ใจ และ/หรือ กระทำเป็นบางครั้ง
2 หมายถึง ท่านไม่เห็นด้วย และ/หรือ กระทำนานๆ ครั้ง
1 หมายถึง ท่านไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และ/หรือ กระทำน้อยครั้งที่สุด

บุคลิกภาพประชาธิปไตย	ระดับความคิดเห็น/การปฏิบัติ				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง กระทำเป็นประจำ 5	เห็นด้วย กระทำบ่อยครั้ง 4	ไม่แน่ใจ กระทำเป็นบางครั้ง 3	ไม่เห็นด้วย กระทำนานๆ ครั้ง 2	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง กระทำน้อยครั้งที่สุด 1
ด้านคารวะธรรม					
1. ข้าพเจ้าไม่เคยก้าวก่ายสิทธิส่วนตัวของผู้อื่น.....	.....	.....	.....	.....	.....
2. เมื่อข้าพเจ้าตั้งใจจะทำสิ่งใด มีความคิดอย่างไร หรือเชื่อในสิ่งใด ข้าพเจ้าก็จะทำ สิ่งนั้น มีความคิดอย่างนั้นหรือเชื่อมั่นในสิ่งนั้น โดยไม่เปลี่ยนแปลงง่ายๆ ถ้าไม่มีเหตุผลที่ดีกว่าจริงๆ.....	.....	.....	.....	.....	.....
3. ข้าพเจ้าไม่โกรธเมื่อถูกวิจารณ์เกี่ยวกับความประพฤติ ผลการปฏิบัติงานของข้าพเจ้า หรือเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับตัวข้าพเจ้า	.....	.....	.....	.....	.....
4. ข้าพเจ้าคิดว่าไม่ควรให้สิทธิเสมอภาคแก่คนทุกคน.....	.....	.....	.....	.....	.....
5. ข้าพเจ้าไม่เคยดูถูกผู้อื่น ไม่ว่าเขาจะมีฐานะหรือการศึกษาในระดับใด มีเชื้อชาติใด มีชาติกำเนิดอย่างไร อยู่ในสภาพแวดล้อมเช่นใด มีอาชีพอะไร นับถือศาสนาอะไร.....	.....	.....	.....	.....	.....
6. ข้าพเจ้าไม่ต้องการให้ใครมาวิจารณ์ผลงานของข้าพเจ้า.....	.....	.....	.....	.....	.....
7. บุคคลทุกคนควรจะได้มีโอกาสพูดหรือแสดงความคิดเห็นทาง การเมืองของตนออกมาอย่างอิสระ.....	.....	.....	.....	.....	.....
8. ข้าพเจ้าเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้แสดงความคิดเห็นด้านการเมืองการปกครองของประเทศ ที่แตกต่างออกไป.....	.....	.....	.....	.....	.....
9. ข้าพเจ้ายอมรับความคิดหรือแนวทางการแก้ปัญหาแบบแปลกใหม่.....	.....	.....	.....	.....	.....
10. ข้าพเจ้ารับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากความคิดเห็นของข้าพเจ้า.....	.....	.....	.....	.....	.....
11. ข้าพเจ้าเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แม้เขาจะมีคุณวุฒิหรือวัยวุฒิน้อยกว่าข้าพเจ้า หากเป็นความคิดที่ดี.....	.....	.....	.....	.....	.....
12. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าแนวความคิดหรือผลงานของผู้อื่น ไม่น่าสนใจหรือมีคุณค่าเท่ากับแนวความคิดและผลงานของข้าพเจ้า.....	.....	.....	.....	.....	.....
13. ในการประชุมแต่ละครั้ง ข้าพเจ้าไม่ยอมให้บุคคลใดแสดงความคิดเห็นหรืออภิปราย หากไม่ตรงประเด็นกับเรื่องที่กำลังประชุม	.....	.....	.....	.....	.....
14. แม้จะต้องทำงานร่วมกับผู้ไม่มีประสบการณ์ ข้าพเจ้าเคารพ ความคิดและการตัดสินใจของเขา.....	.....	.....	.....	.....	.....

บุคลิกภาพประชาธิปไตย	ระดับความคิดเห็น/การปฏิบัติ				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง กระทำเป็นประจำ 5	เห็นด้วย กระทำบ่อยครั้ง 4	ไม่แน่ใจ กระทำเป็นบางครั้ง 3	ไม่เห็นด้วย กระทำนานๆ ครั้ง 2	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง กระทำน้อยครั้งที่สุด 1
ด้านสามัคคีธรรม					
1. ข้าพเจ้าพอใจที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น.....	.....	.....	.....	.....	.....
2. ข้าพเจ้าคิดว่าไม่จำเป็นต้องให้ความร่วมมือในการทำงาน หากงานที่ได้รับมอบหมายไม่ตรงกับความชอบและความถนัด...	.....	.....	.....	.....	.....
3. ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ทางสังคม ที่ข้าพเจ้ามีสิทธิ มีโอกาส หรือมีความสามารถที่จะทำได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
4. ข้าพเจ้าคิดว่าไม่ควรสนใจปัญหาของผู้ใด ตราบใดที่เรายังแก้ปัญหาของตนเองไม่เรียบร้อย.....	.....	.....	.....	.....	.....
5. ข้าพเจ้าให้ความช่วยเหลือบุคคลที่ประสบความทุกข์ยากทุกครั้งเท่าที่มีโอกาสและความสามารถที่จะช่วยเหลือได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
6. ข้าพเจ้าคิดว่าคนเราควรมีน้ำใจ ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	.....	.....	.....	.....	.....
7. เมื่อเกี่ยวข้องกับผู้อื่น ข้าพเจ้าไม่เคยรับผลประโยชน์จากเขาฝ่ายเดียว แต่ได้ให้สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่เขาผู้นั้นด้วยเสมอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
8. เมื่อเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ต่าง ๆ ข้าพเจ้ามักยอมให้ผู้อื่นมีโอกาสที่จะได้ประโยชน์นั้น เท่าเทียมกับข้าพเจ้า.....	.....	.....	.....	.....	.....
9. ข้าพเจ้าให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานตั้งแต่เริ่มวางแผนจนถึงการดำเนินงาน และการประเมินผลกิจกรรม.....	.....	.....	.....	.....	.....
10. เมื่อสังคมมีความต้องการอันจำเป็นร่วมกันของส่วนรวม ข้าพเจ้ายินดี ที่จะเข้าร่วมและรับผิดชอบต่อการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มนั้น ๆ	.....	.....	.....	.....	.....
11. ถ้าทุกคนรู้แนวทางในดำเนินงานดีแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องมีการประชุมปรึกษาหารือ เพราะจะทำให้เสียเวลา.....	.....	.....	.....	.....	.....
12. เมื่อมีการขัดแย้งหรือการทะเลาะเบาะแว้ง หรือมีการข่มขู่หรือการเอารัดเอาเปรียบเกิดขึ้นในกลุ่ม ข้าพเจ้าได้พยายามอย่างเต็มที่ที่จะทำให้มีการประนีประนอม และระงับหรือขจัดเหตุการณ์หล่านี้ให้หมดไป	.....	.....	.....	.....	.....
13. ข้าพเจ้าคิดว่าการทำงานเป็นกลุ่ม มีคนหลายคน ทำให้เกิดการเอาเปรียบกันและให้ให้งานชักช้า.....	.....	.....	.....	.....	.....
14. ข้าพเจ้าเปิดให้มีการอภิปรายวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของกลุ่ม โดยยึดหลักของการประนีประนอม เมื่อตกลงไม่ได้ก็ให้มีการลงมติเพื่อตัดสินใจรับ ข้อยุติตามเสียงข้างมาก.....	.....	.....	.....	.....	.....

บุคลิกภาพประชาธิปไตย	ระดับความคิดเห็น/การปฏิบัติ				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง กระทำเป็นประจำ 5	เห็นด้วย กระทำบ่อยครั้ง 4	ไม่แน่ใจ กระทำเป็นบางครั้ง 3	ไม่เห็นด้วย กระทำนานๆ ครั้ง 2	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง กระทำน้อยครั้งที่สุด 1
ด้านปัญญาธรรม					
1. ก่อนที่จะทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ข้าพเจ้าจะวางแผนการทำงานเสียก่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2. ข้าพเจ้าทำงานด้วยความละเอียด รอบคอบ เพื่อไม่ให้มีความผิดพลาดล้มเหลว.....	.....	.....	.....	.....	.....
3. ทุกครั้งที่ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ข้าพเจ้าได้ใช้ความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มที่.....	.....	.....	.....	.....	.....
4. ข้าพเจ้าไม่เคยต่อต้านการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ หรือเหตุการณ์ต่างๆ จนกว่าจะรู้แน่ชัดว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นอาจทำให้สิ่งต่างๆ เลวลง.....	.....	.....	.....	.....	.....
5. การกระทำหรือแนวทางการแก้ปัญหาต่างๆ ของข้าพเจ้าต้องมีเหตุผลหรือ ข้อเท็จจริงมาสนับสนุน	.....	.....	.....	.....	.....
6. ข้าพเจ้าเชื่อว่าความสุขและความสำเร็จในชีวิตมนุษย์แต่ละคนขึ้นอยู่กับพรหมลิขิตและผลของการกระทำจากชาติก่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
7. ข้าพเจ้ามักจะใช้แนวความคิดหรือทฤษฎีใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาอยู่เสมอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
8. ข้าพเจ้าหมั่นเพิ่มพูนความสามารถที่จะพัฒนาทักษะในการแสดงความคิดเห็นอยู่เสมอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
9. ข้าพเจ้ามักคิดทบทวนพฤติกรรมต่างๆ ที่ผ่านมาของข้าพเจ้าเพื่อสำรวจข้อบกพร่องและนำไปปรับปรุงแก้ไข.....	.....	.....	.....	.....	.....
10. ข้าพเจ้าประเมินผลงานของตนเองและของผู้อื่นอยู่เสมอเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานครั้งต่อไป.....	.....	.....	.....	.....	.....
11. ข้าพเจ้าปรับปรุงงานและวิธีการทำงานเพื่อให้ได้ผลที่ดีกว่าเสมอ	.....	.....	.....	.....	.....
12. ข้าพเจ้าไม่เคยละเมิดต่อกฎเกณฑ์กติกา ของกิจกรรมต่างๆ ที่กลุ่มชนหรือสังคม ซึ่งข้าพเจ้าอยู่ ยอมรับหรือตั้งขึ้น.....	.....	.....	.....	.....	.....
13. ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติหน้าที่ที่จะต้องกระทำอย่างถูกต้องและครบถ้วน	.....	.....	.....	.....	.....
14. ข้าพเจ้ามักวิเคราะห์ วิจารณ์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของสังคมและประเทศชาติ กับผู้อื่นเสมอ.....	.....	.....	.....	.....	.....

ภาคผนวก ค
คุณภาพเครื่องมือ

ตาราง 28 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามบุคลิกภาพประชาธิปไตย

ลำดับข้อ	คำอำนาจจำแนก (t)	ลำดับข้อ	คำอำนาจจำแนก (t)
1	2.30	22	4.85
2	2.15	23	4.97
3	6.15	24	4.97
4	2.32	25	1.99
5	4.91	26	3.57
6	2.46	27	1.87
7	3.69	28	4.02
8	3.00	29	2.83
9	2.86	30	5.54
10	5.26	31	6.69
11	4.32	32	2.86
12	1.91	33	3.35
13	1.92	34	2.76
14	2.41	35	2.24
15	4.16	36	2.53
16	1.86	37	1.80
17	3.45	38	4.84
18	2.05	39	2.86
19	2.77	40	1.92
20	2.78	41	3.53
21	3.34	42	1.83

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .90

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวสายใจ วอนขอพร
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2509
สถานที่เกิด	อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	62 หมู่ 10 แขวงบางหว้า เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	นักวิชาการศึกษา ระดับ 5
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อำเภอองครักษ์ นครนายก

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2521	ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเรยีนาเซลีวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่
พ.ศ. 2527	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนศึกษานารี กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2531	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาและวรรณคดีอังกฤษ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตปทุมวัน
พ.ศ. 2532	ประกาศนียบัตรบัณฑิต (บัณฑิตอาสาสมัคร) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พ.ศ. 2546	การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ